

Lehtola
Keramiikkapajan tilasuunnitelma

Heli-Maria Lallinaho
Opinnäytetyö
Muotoilun tutkinto-ohjelma
Sisustusarkkitehtuuri
Metropolia Ammattikorkeakoulu 2015

TIIVISTELMÄ

Tekijä Heli-Maria Lallinaho
Otsikko Lehtola - Keramiikkapajan tilasuunnitelma

Sivumäärä 53 + 3 liitettä
Aika 8.6.2015

Tutkinto Muotoilija AMK
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto Sisustusarkkitehtuuri

Ohjaaja Annaleena Lahtinen, Ville-Matti Vilkka

Opinnäytetyön tavoitteena on suunnitella toimiva rakennus- sekä tilasuunnitelma keramiikkapajalle. Keramiikkapaja tulee toimimaan harrastekäytössä. Pajarakennus tullaan rakentamaan samalle tontille vuonna 1995 valmistuneen asuinrakennuksen kanssa. Tontti sijaitsee Hyvinkäällä Ridasjärven alueella. Pajarakennus on tarkoitettu ympärivuotiseen käyttöön yhdelle ihmiselle, mutta pajalla on tarkoitus järjestää myös pajatoimintaa harrastelijaryhmille.

Työn päämääränä on toteuttaa toimiva rakennus- ja tilasuunnitelma, joka palvelee tilan käyttäjiä mahdollisimman pitkään. Pohjamateriaalina olen käyttänyt keräämäni haastattelumateriaalia keraamikoilta, jotta työn tavoitteet oli mahdollista saavuttaa. Tällä tavoin pystyin selkeyttämään keraamikon työskentelyä pajalla ja myöskin kartoittaa erilaisia pajatiloja. Olen soveltanut keräämäni tietoa opinnäytetyöni lopussa, jossa esittelen lopullisen tilasuunnitelman. Suunnitteluosiossa käyn läpi suunnitelman tilaohjelmasta havainnekuviin tulevasta keramiikkapajasta.

Avainsanat: keramiikkapaja, uudisrakennus, savi, keramiikka

ABSTRACT

Author Heli-Maria Lallinaho
Title Lehtola - Interior plan for a ceramic studio

Number of pages 53 pages + 3 appendices
Date 8 June 2015

Degree Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme Design
Specialisation option Interior design

Instructor Annaleena Lahtinen, Ville-Matti Vilkka

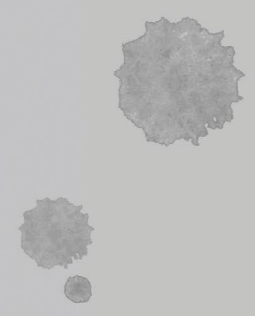
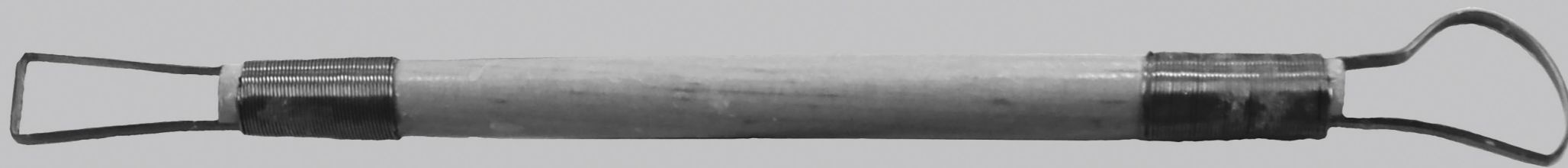
The goal of my thesis is to design a layout for a new building which is going to work as a ceramic studio. The studio is mainly designed for unprofessional use. The new studio building is going to be located on the same site as the residential building which was built in 1995. It is located in Hyvinkää in the Ridasjärvi area. The ceramic studio is meant for all-year-round use for one person but it is also possible to arrange workshops for small groups in the building.

The objective for my thesis is to design a functional building and space plan, which serves all the users for as long as possible. So that the objective is going to be achieved I have interviewed professional ceramists as a base material. This has helped me to clarify the different ways of using the studio space and how working with clay affects the use of the space. I have applied all the collected information at the end of my thesis where I present the final plan. In the plan section I show the plan from the space plan to illustrations of the new studio building.

Key words: ceramic studio, new building, clay, pottery

Kiitokset

Sami Rinne, Riitu Uosukainen &
Atta Uotila

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	6
2 LÄHTÖKOHDAT & AIHEEN RAJAUS	8
Asiakkaan esittely	10
Piha-alue: asemakaava & miljö	11
3 KERAMIKKAPAJAN SUUNNITTELU	
Lähtökohtana toimiva pajatila	14
Referenssitilat: Atta Uotilan pajarakennus & Sami Rinteen studio	17
Saven matka keramiikaksi	21
Keramiikkapajan valaistus	22
Keramiikkapajan elementit	24
4 SUUNNITTELUPROSESSI	
Tila-analyysi	26
Rakennuksen sijoittuminen & tilojen koko	27
Tunnelma: Arkkitehtuuri	29
Tunnelma: Sisustus & materiaalit	30
Luonnoksia	31
Tilaohjelma	34
Pohjapiirustus 1:40	35
Sisätilan materiaali- ja värikartta: Studio	36
Sisätilan materiaali- ja värikartta: Työtila	37
Rakennuksen julkisivut 1:40	38
Projektit	42
Valaistussuunnitelma	44
Talotekniikka	45
5 PIHASUUNNITELMA	
Pihan nykytila	47
Tunnelma: Terassi & Piha	48
Uusi pihasuunnitelma	49
Rakennuksen terassipiirustus 1:60	50
Ulkotilan materiaali- & värikartta	51
6 YHTEENVETO	53
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on keramiikkapajan suunnittelu sekä rakennuksen yhteyteen tulevan terassin suunnittelu. Suunnittelussani pyrin ottamaan huomioon asuinrakennuksen ja pajan yhtenäisen ilmeen sekä lisäämään yhtenäisyyttä pihasuunnittelulla. Suunnittelen rakennuksen keramiikkaa harrastavalle asiakkaalle, kenet esittelen myöhemmin omassa tekstiosiossa.

Opinnäytetyöni koostuu tutkimuksellisesta ja suunnitelmallisesta osiosta. Pajatilan suunnittelu -osiossa perehdyn jo olemassa oleviin keramiikkapajoihin haastatteleamalla ammattilaiskeraamikkoja. Haastattelujen myötä keräsin konkreettista tietoa käytännöllisen keramiikkapajan tilasuunnitteluun. Sain samalla myös tutkimustietoa, miten eri tekniikat vaikuttavat pajan suunnitteluun ja mistä lähtökohdista lähdän itse suunnittelemaan kohdettani.

Suunnitteluprosessiosuudessa pureudun suunnittelukohteen suunnitteluun pohjatiedon perusteella. Tässä osiossa pyrin ottamaan huomioon haastattelujen lisäksi myös aluksi tekemäni tarvekartoituksen. Teen tilasuunnitelman yhdistämällä keräämäni tiedon ja havainnot tutkimusosioista saamani aineiston kanssa.

Opinnäytetyöni tavoitteena on luoda yhtenäinen ja toimiva pajarakennuksen tilasuunnitelma, jota pystytään hyödyntämään rakennusvaiheessa. Työssäni haluan tutkia kokemuksen kautta, mistä lähtökohdista hyvä pajatila muodostuu. Tästä syystä koen arvokkaana keräämäni tiedon alan ammattilaisilta. Vaikka ammattilaispaja eroaa varustukseltaan harrastustilasta, on kuitenkin tietynlaisia asioita, mitkä yhdistävät nämä toisiinsa. Olen koonnut nämä asiat ”Keramiikkapajan suunnittelu” -osioon, jossa käsittelen yleisesti keramiikkapajassa huomioitavia asioita tilasuunnittelun näkökulmasta.

KUVA 1.

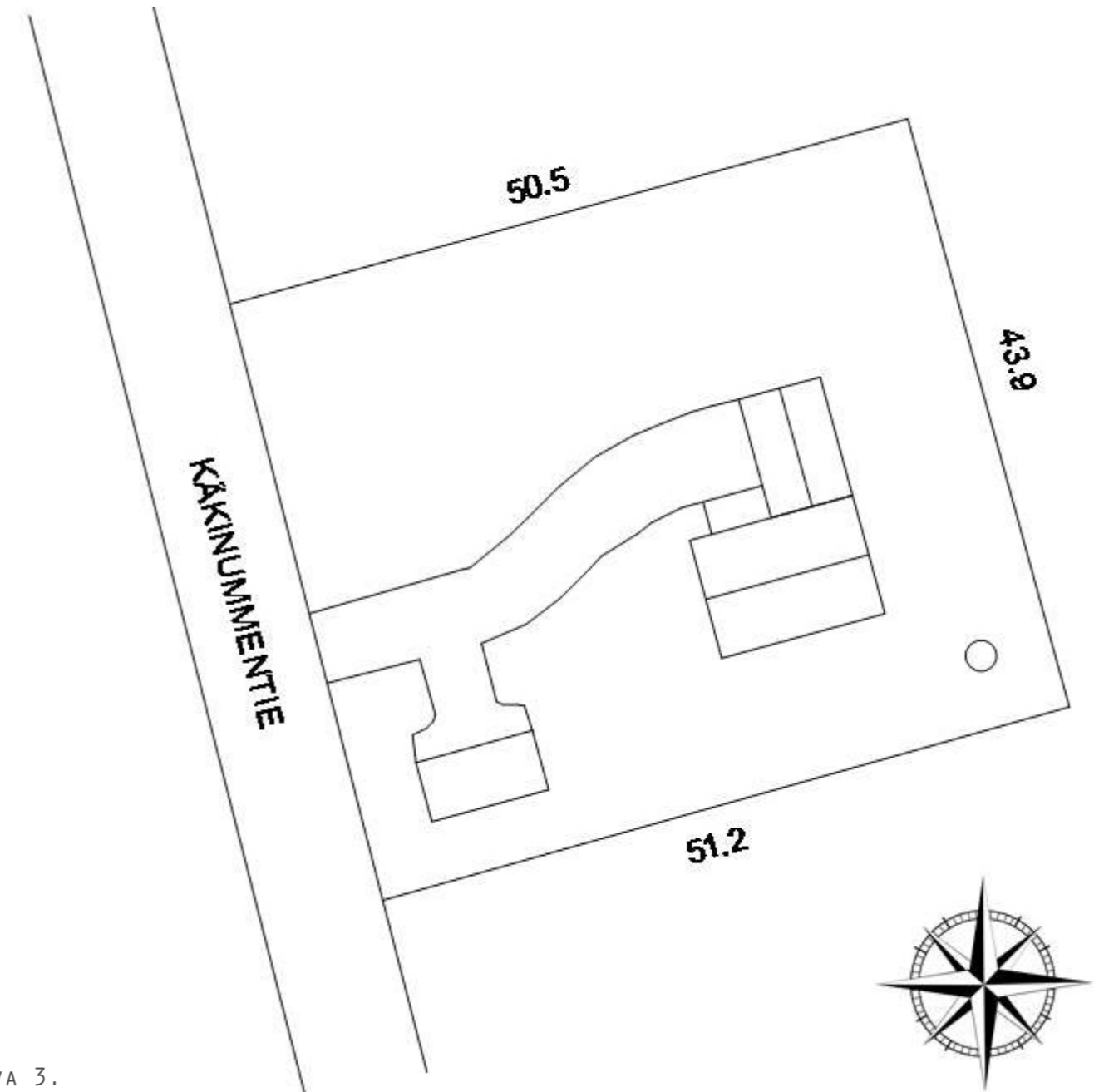

2 LÄHTÖKOHDAT & AIHEEN RAJAUS

Opinnäytetyöni lähtökohtana on suunnitella toimiva ja käytännöllinen keramiikkapaja, jossa on mahdollisuus niin yksityöskentelyyn kuin pienen harrastajaryhmän kokoontumiseen. Toiveena on saada eri toiminnot yhdistettyä toimivaksi kokonaisuudeksi, jossa tekijät voivat työskennellä esteettömästi samassa tilassa. Opinnäytetyössäni puhun pajarakennuksesta, joka tässä työssä tarkoittaa keramiikkapajaa.

Pajarakennuksen idea lähti tarpeista saada sopivat tilat keramiikan tekemiseen. Aikaisemmin pajatilaksi oli kaavailtu autotallia, joka sijaitsee asuinrakennuksen yhteydessä. Kuitenkin hankaluutta tilojen suunnittelulle lisäsi tarve autokatokselle, joten lähdettiin miettimään vaihtoehtoisia ratkaisua. Koska keramiikkapajaa varten on jo olemassa keramiikkauuni sekä dreija, osa pajatilan isoimmista tarvikkeista on jo valmiina.

Lähdin miettimään pohja-aineistoa työlleni, ja koska kirjallisuudesta ei tuntunut löytyvän kattavaa teosta aiheesta, päätin hyödyntää keraamikkojen kokemusta eri pajatiloista sekä heidän tietämystään tilojen tarpeista. Ensimmäiseksi haastattelin keraamikko Atta Uotilaa ja vierailin hänen luonaan Saviklaneetin tiloissa Nurmijärvellä. Uotilan lisäksi tutustuin kaupunkiympäristössä työskentelevän Sami Rinteen studioon Runeberginkadulla Helsingissä sekä hänen suosituksestaan myös Septarian toimintaan Kaapelitehtaalla. Näissä hyvinkin erilaisissa kohteissa oli mielenkiintoista huomata, kuinka samantyyppisiä ajatuksia ja tarpeita kävi ilmi tilasta tai sijainnista riippumatta.

KUVA 3.

Edellinen sivu: Kuva asuinrakennuksesta

Tämä sivu: Tontin pohjapiirustus (mitat ilmoitettu metreinä)

Maisemallisesti Käkinummentie ja sen lähialue on rehevää lehtomaista maastoa. Alueen puusto ja muu kasvillisuus tekevät paikasta varjoisan.

Kuva 4: Kuva Käkinummentiestä

Kuva 5: Kuvassa on purettavaksi suunniteltu puuvarasto. Tälle paikalle tullaan myöhemmin suunnittelemaan pajarakennuksen kanssa ulkonäöllisesti yhteensoveltuva ulkovarasto.

ASIAKKAAN ESITTELY

Keramiikkapaja tulee käyttöön nuorelle naishenkilölle, joka on pienestä pitäen harrastanut keramiikan tekemistä. Hän on myös pitkään harrastanut muita taidetekniikoita, mm. maalaamisen eri muotoja. Hän enimmäkseen työskentelee rakentamalla savesta käsin esimerkiksi veistoksia ja käyttötavaroita. Nainen toivoo itselleen omaa pajatilaa, jossa saa omassa rauhassa työskennellä häiriöttä. Hän myös kokee aikataulut ongelmallisiksi, joten hän kaipaa omaa työtilaa, jonne voi mennä työskentelemään juuri oman aikataulun puitteissa.

Asiakas toivoo pajan tarjoavan myös tilat pienemmälle harrastajaryhmälle. Harrastajaryhmän on tarkoitus kokoontua noin kerran viikossa tekemään yhdessä eri tekniikoita käyttäen. Vaikka tilan pääkäyttäjä työskentelee itse käsinrakentamalla, on pajatilassa tarkoitus olla myös paikka dreijaamiseen sekä tarvittaessa myös valusavella valamiseen.

Keramiikkapajan tunnelman tulisi olla kodikas mutta avara ja selkeä. Asiakas arvostaa ajatonta suunnittelua sekä maanläheisiä värejä ja hieman rosoisia materiaaleja. On toiveena, että tuleva pajatila olisi mahdollisimman avara sekä valoisa. Tilojen muunneltavuus, esimerkiksi ottamalla huomioon hyllylevyjen siirreltävyyden sekä mahdollisesti siirreltävät aputasot, on hyvä pitää mielessä lopullista tilasuunnitelmaa työstäessä.

PIHA-ALUE: ASEMAKAAVA & MILJÖÖ

Lehtola sijaitsee Hyvinkäällä Ridasjärven alueella. Ridasjärvi on maisemaltaan maaseutua, ja järviolue kuuluu Natura-suojelualueeseen. Tontilla oleva asuinrakennus on valmistunut vuonna 1995, jolloin tehtiin rakennuksen lopputarkastus. Tontilla on kokoa yhteensä n. 2230 neliometriä, ja olemassa olevaa rakennusoikeutta on jäljellä 40 neliometriä: lisäneliöitä on mahdollisuus hakea lisäluvalla. Piha on nykyisellään puiden varjostama ja osittain hoitamaton. Uuden rakennuksen myötä on tarkoitus suunnitella myös piha uudelleen, jotta kokonaisuudesta saadaan yhtenäinen ja siistitty.

Uuden rakennuksen suunnittelussa tulee aina ottaa huomioon myös kuntien asettamat asemakaavamääräykset. Tästä syystä otan nämä asiat myös huomioon. Asemakaava asettaa omat rajoituksensa rakentamiselle määrittämällä esim. rakennuksen sijaintietäisyydet kaduista ja tontin rajoista. Asemakaava määrittää myös rakennusoikeuden tontilla sekä myös rakennusten ulkonäköön vaikuttavat asiat.

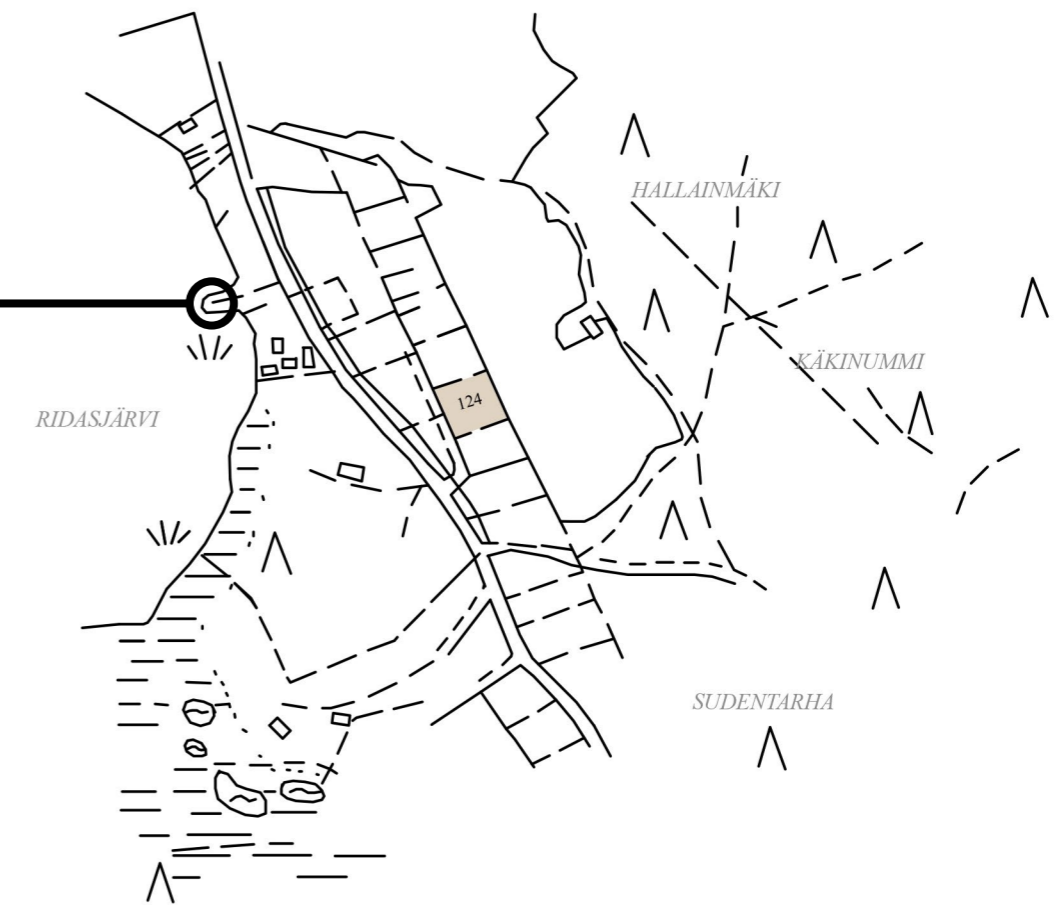
”Rakennuksen tulee soveltua rakennettuun ympäristöön ja maisemaan sekä täyttää kauneuden ja sopusuhtaisuuden vaatimukset” (§ 117, 1999/132).

Ridasjärvi kuuluu yleiskaavan piiriin, sillä alue sijoittuu taajaman ulkopuoliselle alueelle. Hyvinkään rakennusjärjestys määrää seuraavaa yleiskaavan mukaan:

”Asuinrakennuksen lisäksi saa rakennuspaikalle rakentaa tarpeellisia yksikerroksisia talousrakennuksia. Rakennuspaikalle rakennettavien rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 5 % rakennuspaikan pinta-alasta” (7 §, s. 7).

Lisäksi rakennusjärjestys velvoittaa ottamaan huomioon myös rakennusten sijoittumisen naapurin tonttiin suhteutettuna. ”Rakennuksen etäisyys naapurin hallitsemasta maasta on oltava ainakin yhtä suuri kuin rakennuksen korkeus, kuitenkin vähintään 5 metriä ja sen etäisyyden yksityistiestä riittävä” (Hyvinkään rakennusjärjestys 8 §, s. 7).

Koska tontti sijaitsee maaseudulla, haluan tulevan rakennuksen yleisilmeeseen myös muistuttavan sijainnistaan. Alueella sijaitsevat muut rakennukset noudattavat kaikki samaa rakennustyyliä, ja uuden rakennuksenkaan ei tästä sekä rakennusmääräysten vuoksi ole mahdollista erottautua joukosta. Asuinrakennuksen rakentamisvaiheessa kävi ilmi, että tontille tulevan rakennuksen tulisi olla harjakattoinen, kuten muutkin alueen talot. Yhtenäisen yleisilmeen sekä asiakkaan toiveen vuoksi pidän tämän myös yhtenä periaatteena suunnitelmassani.

Rekisterikartta 1: 10 000
Tonttinumero 124 = Lehtola

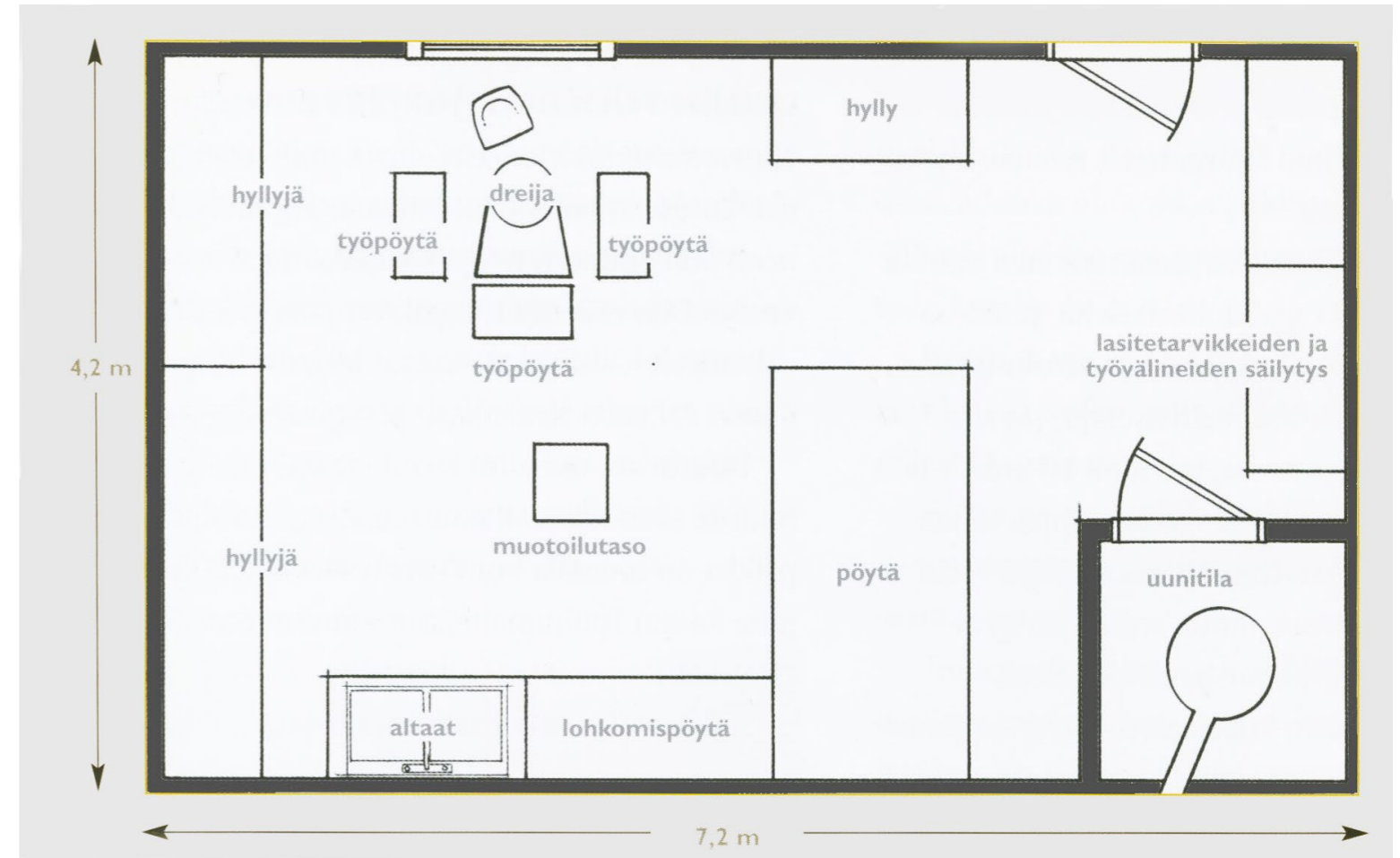
3 KERAMIKKAPAJAN SUUNNITTELU

LÄHTÖKOHTANA TOIMIVA PAJATILA

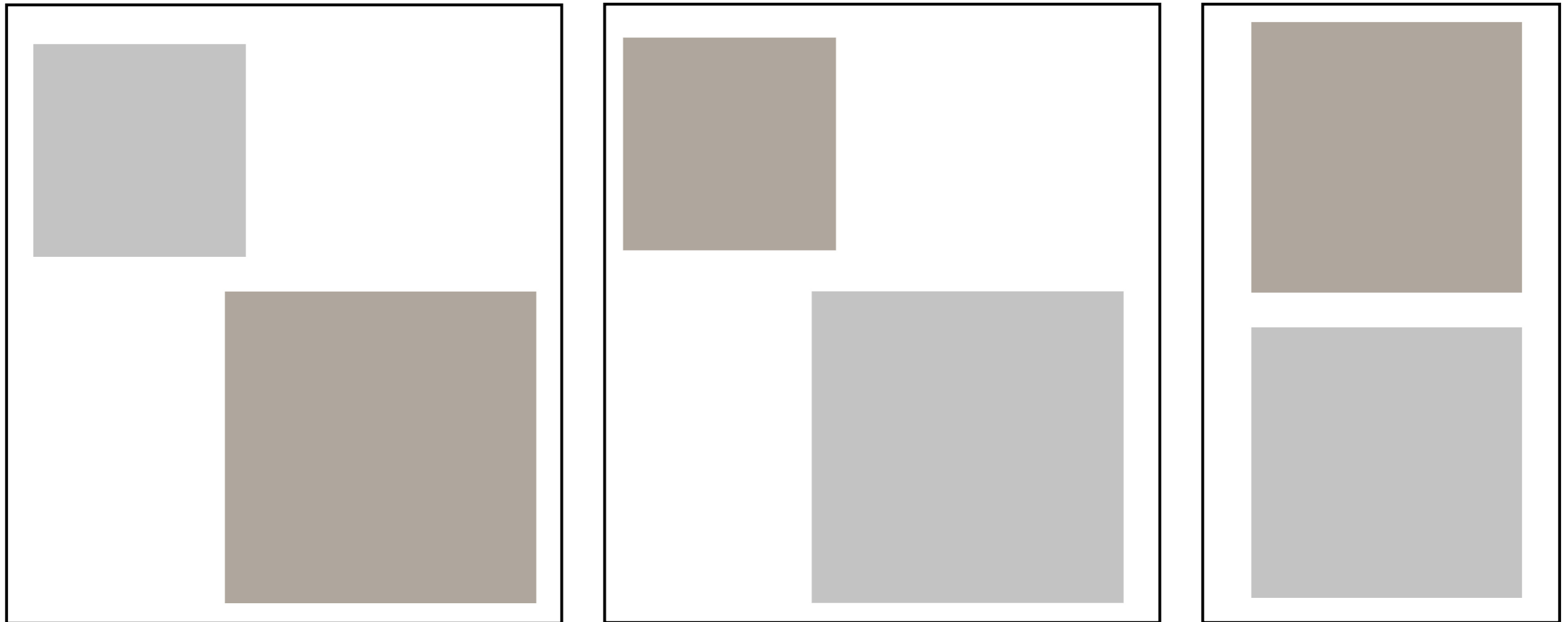
Keramiikkapaja on kuin mikä tahansa taiteellinen työtila: osana luovaa prosessia. Luovan työtilan lähtökohdista on paras lähteä selvittämään suunnittelukohteen omista lähtökohdista. Jokaisella luovaa työtä tekevällä on oma työhuone tai työpiste, jossa kaikkein mieluiten tekee omia töitään. Kaikilla on oma näkemyksensä siitä, mikä on inspiroiva ympäristö toteuttaa omia töitään ja missä kokee mieluisimmaksi työskennellä. Itselläni oman työtilan miettiminen lähtisi liikkeelle juurikin ympäristön ja oman toiminnan pohtimisella: Missä ja miten itse mieluiten työskentelisin keramiikan parissa? Mitkä olisivat omat toimintatapani työskennellessä saven ja keramiikan parissa?

Yksi oleellisimmista kysymyksistä keramiikkapajassa on, onko työtila tarkoitettu ammattilais- vai harrastekäyttöön. Ammattilaiskäytössä keramiikkapajassa on tärkeintä miettiä tehokkuutta sekä pajan tuottavuutta. Mahdollisen myymälätilan lisäksi tuottavuuden korostamiseksi on hyvä miettiä, millä tavoin pajatilassa liikutaan saven ehdoilla ja miten saada omat työtavat mahdollisimman kustannustehokkaiksi tuotannon tehostamiseksi. Kompakti pajatila on paras ratkaisu tässä vaiheessa; mitä vähemmän askeleita keraamikolla tulee tilassa, sitä tehokkaampaa työskentely on. (Zamek, 2009.) Harrastelijatilassa tehokkuus ei välttämättä ole tärkein osa-alue, vaan tarpeet määräytyvät täysin tilan käyttäjien toimesta.

Lähdin pohtimaan keramiikkapajaa toimintoina, jotta hahmottaisin tilan tarpeet. Näen keramiikkapajan itse kahtena moduulina: ensimmäinen moduuli on työtila, jossa ovat tarvittavat välineet sekä tekniikka, varastointitilat sekä vesipiste. Toinen moduuli on studio, jonka keskipisteenä toimii työpöytä, jonka ääressä kaikki luova työ tapahtuu. Moduuliajattelua hyödynnän myös lopullisessa suunnitelmassani, sillä haluan erottaa varsinaisen työtilan sekä studion, jotta saan rauhoitettua studiotilan vain luovalle työlle ja saan kaikki tekniset ratkaisut sekä isommat työvälineet pidettyä omalla puolellaan.

Kuva 9: Esimerkkikuva keramiikkapajasta, johon kaikki tarvittavat toiminnot on sijoitettu (Müller, 2009). Työtilan suunnittelussa on hyvä ottaa huomioon sen taiteenalan työmenetelmät, laatuvaatimukset sekä tilantarve. Tärkeää taidealan työtilalle on tilojen selkeys, toimivuus sekä helppokäyttöisyys. (RT 94-10819).

KUVA 10.

Moduuliajattelun lähtökohtana erottuu fyysinen työskentely henkisestä työskentelystä. Vertailukohtana voi ajatella esimerkiksi keramiikan lasitusta sekä ideointia. Varsinainen ideointi ei vaadi liikkumista tilassa, kun taas lasitus on selkeä fyysinen prosessi, jossa tietyt työvaiheet vaativat liikkumista. Lasitustyöskentelyssä on työvaiheiden mukainen työskentely, jossa eri työvaiheet toistuvat samanlaisena lähes joka kerta. Ideointi taas tapahtuu joka kerta omalla tavallaan, jolloin itse koen, että tästä syystä nämä kaksi työskentelytyyppiä on hyvä erottaa jollain tapaa toisistaan. Kuitenkin on selvää, että keramiikkapajassa on oleellista näiden kahden työskentelymuodon sujuva tasapaino. Tästä syystä moduulien on oltava tasapainossa keskenään ja muodostettava yhtenäinen kokonaisuus.

Koska halusin perehtyä tarkemmin keramiikkapajan toimintoihin, kävin haastattelemassa keraamikkoja kartoittaakseni paremmin, miten ammattilainen kokee pajatilan. Mielenkiintoisin yksityiskohta oli se, kuinka paljon yhtenäisyyksiä löytyi eri keraamikkojen kesken. Opettavaista oli myös tutkia, miten jokainen persoona vaikuttaa työtapoihin sekä missä ympäristössä kukin haluaa työskennellä ja kokee olevansa luovimmillaan: toiselle ehdottoman tärkeää oli oma rauha, kun taas toinen ei voinut kuvitellakaan työskentelyä ilman sosiaalista vuorovaikutusta.

Luovuus tarkoittaa jokaisella ihmisellä eri asiaa. Yleisesti ottaen luova ympäristö on erityisesti stressitön paikka, jossa pystyy rentoutumaan. Kun ihminen on vapaa henkisesti kuormittavista asioista, kuten esimerkiksi melusta, hälyisyydestä tai keskeytyksistä, pääsee luovuus eri tavalla esille (Tukiainen, 2010). Tämä on erityisen tärkeä seikka, jos ajatellaan, että pajatila suunnitellaan henkilölle, joka päivätyökseen tekee keramiikkaan liittymätöntä työtä, mutta hakee tasapainoa käsillä tekemisen kautta. Tästä syystä vapaa-ajan harrastus ei saisi jatkaa samaa työmaailmaa, vaan sen nimenomaan pitää tuoda hengähdystauko ja omaa aikaa.

Jos katsotaan keramiikkapajaa ammattilaisnäkökulmasta, voidaan sen pohjalta tehdä myös havaintoja suunnitellessa pajatila keramiikan harrastajalle. Koska jokainen on pohjimmiltaan kuitenkin oma persoonansa, on silti pystytty keräämään tietoa eri taiteen alueen tekijöiden mielipiteistä, millaisissa työympäristöissä he ovat luovimmillaan: Ensimmäinen tilatyyppe oli avara, pelkistetty ja valoisa tila, jossa ei ole mitään turhaa. Toinen hahmotettu tilatyyppe edustaa kirjastomaisia sekä varastomaisia piirteitä omaava, inspiraatiomateriaalia sisältävä tila. Kolmantena tilatyyppeinä voitiin kokea luova tila eräänlaisena liikkuvana sekä mentaalisenä tilana, joka kulkee kunkin taiteilijan mukana missä vain. (Tukiainen 2010, s. 68.) Näistäkin ajatuksista pystytään päättelemään, että jokaisella on oma mieluisa tila, joko mentaalinen tai fyysinen, jossa mieluiten työskentelee.

Kuva 11: Kuvassa näkyvät Septarian työtilat, joissa on työpöydät saven kanssa työskenteleyn. Tilat on suunnattu useammalle tekijälle ja tilassa kokoontuukin monta harrastajaryhmää. Kuvassa näkyy myös vasemmalla keramiikkauuneille tarkoitettu uunihuone, jossa on suljettavat ovet molemmissa päissä. Erillinen uunihuone on hyvä olla jokaisessa keramiikkapajassa keramiikkapolton yhteydessä syntyvien polttokaasujen vuoksi (Uosukainen, 2015).

REFERENSSITILAT: ATTA UOTILAN PAJARAKENNUS & SAMI RINTEEN STUDIO

Lähtökohtaisesti valitsin hyvin erilaiset keramiikkapajat tutkimuskohteeksi. Tammikuussa kävin Atta Uotilan luona Nurmijärvellä. Saviklaneetin tilat sijaitsevat kallion päällä, josta on upeat maaseutumaiset näkymät kauas horisonttiin. Uotilan puurakenteinen pajarakennus on valmistunut vuonna 1991, ja se on rakennettu hänen toiveidensa mukaan. Pajatilojen koko oli alun perin noin 30 m², mutta tiloja laajennettiin myöhemmin, ja nykyään pajan koko on noin 60 m².

Uotila tekee ammatikseen keramiikkaa, joten hän useimmiten työskentelee pajalla yksin. Hänellä käy myös harjoittelijoita työskentelemässä pajalla sekä kerran viikossa kokoontuu lisäksi harrastelijaryhmä. Tilat on suunniteltu niin, että ne mukautuvat käyttäjän tarpeisiin, mikä on keramiikkapajassa hyvä ominaisuus. Uotilan pajassa onkin muutaman kerran vaihdettu tilojen järjestystä vastaamaan aina senhetkisiä tarpeita ja mieltymyksiä. Pajatilaa suunnitellessa on hyvä miettiä omia prosesseja sekä tuotannon laajuutta, jotta tilojen toimivuus pystytään arvioimaan tiloja suunnitellessa. (Uotila 2015).

Vastakohtana voidaan verrata Sami Rinteen studiotilaa, joka sijaitsee Helsingin kantakaupungissa Töölössä. Studio sijaitsee 1930-luvulla rakennetun kerrostalon kivijalassa, jossa Rinteellä on käytössä noin 50-60 neliömetrin kokoinen tila. Kooltaan pajatila on paljon pienempi kuin Uotilan paja, vaikka kaikki samat toiminnot on mahduttu kompaktiin kokonaisuuteen. Rinteen omin sanoin hän pitää nykyisistä tiloistaan, sillä kaikki on käden ulottuvilla. Hänellä itsellään on myös kokemusta isommista tiloista, mutta juuri tilojen suuruus oli haastavaa, niin työskentelyn kuin siivoamisen kannalta. Tämän hetkiset tilat ovat enemmän hallittavissa ja kaikki käden ulottuvilla. (Rinne 2015).

Yhteistä näillä kahdella, toisaalta hyvin erilaisella tilalla oli se, että molemmissa pystyy tarvittaessa kokoontumaan myös pieni harrastajaryhmä. Jos siis pajan toiminnot on suunniteltu oikein, ei pajatilan neliömäärillä ole väliä. Tästä syystä hyvä lähtökohta keramiikkapajan tilasuunnittelulle on miettiä tarvittavat toiminnot ja tilan tarkoitus.

Kuva 12: Atta Uotilan vuonna 1991 valmistunut pajarakennus. Puusta rakennettu pajarakennus oli alkuperäiseltä kooltaan vain 30 m², mutta sitä laajennettiin tilan tarpeen kasvetta. Rakennus on suunniteltu niin, että sen voi tarvittaessa muuttaa myös asuinkäyttöön.

Kuva 13: Atta Uotilan pajalla on jokaiselle työvaiheelle oma tilansa. Kuvassa vasemmassa alalaidassa on työpöytä, jonka ääressä pystyy työskentelemään esimerkiksi käsin rakentamalla ja ikkunan luona hyllyjen takana sijaitsee dreijauspiste. Uotilan paja on malliesimerkki keramiikkapajasta, missä muotoillaan savea eri savitekniikoita käyttäen. Oviaukossa näkyy huone, jossa työskennellään valusaven parissa sekä säilytetään valusavimuotteja.

Kuva 14: Kuvassa on Uotilan pajan lasitushuone, jossa on tilaa niin lasitukselle kuin lasitteiden säilyttämiselle.

KUVA 15.

Kuva 15: Sami Rinne työskentelee enimmäkseen valusaven parissa. Hänen studiollaan valusavimuotit vievät suurimman osan säilytystilasta ja säilytykseen on hyödynnetty teräsrakenteisia hyllyjä. Tilassa sijaitsee myös Rinteen myymälä, joka on erotettu pajatilasta verhoilla. Verhot toimivat näköesteen lisäksi myös pölysteenä, jolloin savipöly pysyy pajan puolella.

KUVA 16.

Kuva 16: Rinteen studion yhteydessä sijaitsee myös hänen oma myymälänsä. Rinne hyödyntää määmätilaa varastona, jonne hän saa valmiit työt varastoon, mutta samalla esille. Pajatila on eroteltu muusta tilasta valoverholla: tällöin tilat on rajattu toisistaan, mutta kuitenkin ne ovat yhtä ja samaa tilaa.

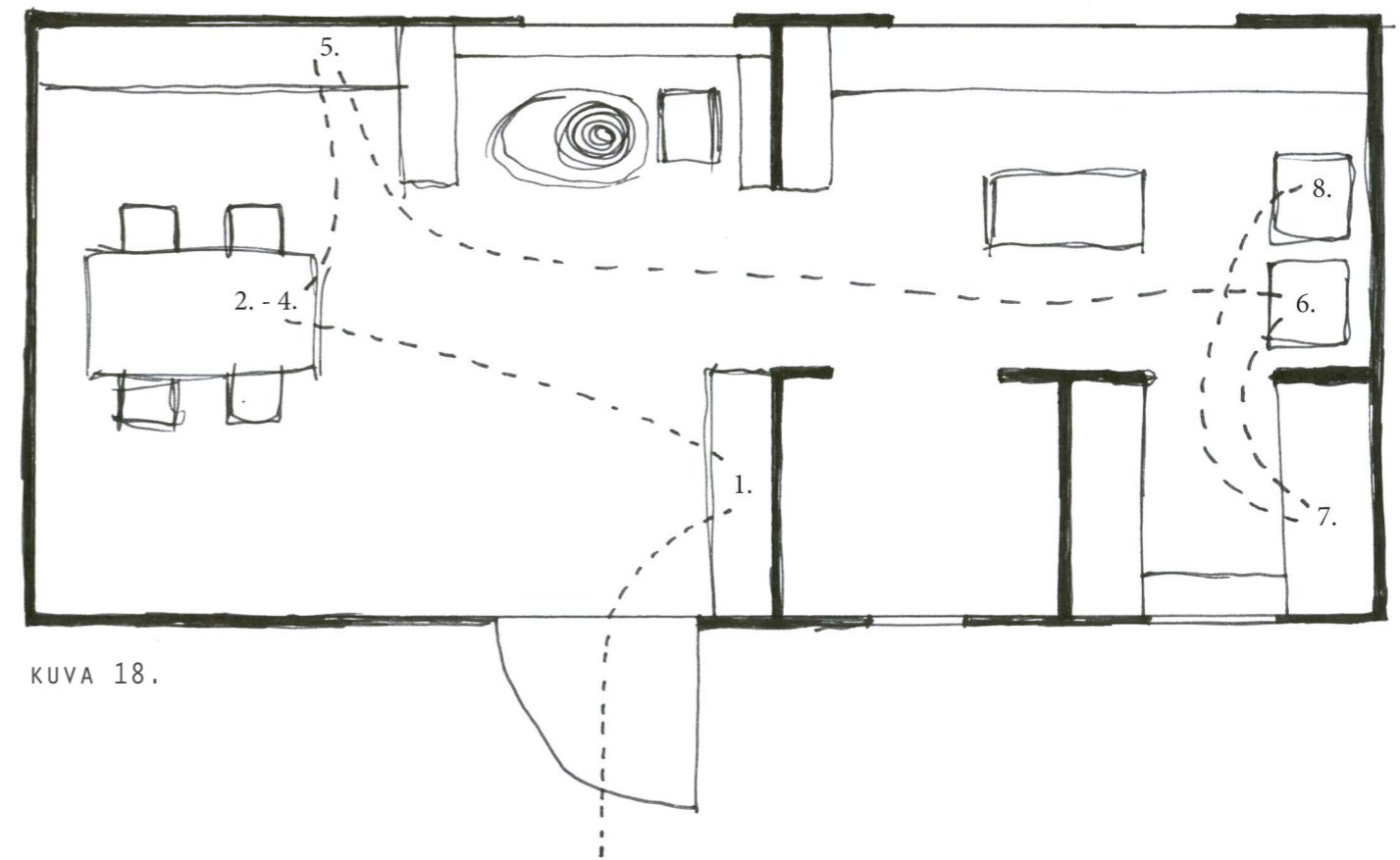

SAVEN MATKA KERAMIIKKAKSI

Koska päämääränä on suunnitella mahdollisimman toimiva tila, lähdin miettimään tilaa materiaalin ehdoilla. Millä tavoin materiaalin kanssa liikutaan tilassa, ja miten se pitää ottaa eri työvaiheessa huomioon? Mitkä ovat ne työstömenetelmät, millä keramiikkapajassa työskennellään? Dreijaaja tarvitsee eri työmenetelmät kuin esimerkiksi valusaven kanssa työskentelevä, jolloin työskentelyvaiheet ovat erilaiset. Työskentelytavat poikkeavat myös eri tekijöiden kesken, ja vaikka periaatteet ovat samat, voi toinen olla tottunut tekemään eri tavalla kuin toinen.

Pajarakennusta lähdin suunnittelemaan ensisijaisesti käsinrakentajalle, mutta pyrin kuitenkin ottamaan huomioon tilojen sopivuuden myös muille tekniikoille. Työskentelyn pohjalta ensimmäinen vaihe on saven hankkiminen jälleenmyyjältä, josta savi kuljetetaan työpisteelle (1.). Materiaalina savi on painavaa, ja pakkauskoost useimmiten ovat muutaman kilon luokkaa. Se siirretään omaan varastotilaan, joka soveltuu saven säilyttämiseen. Säilyttäminen vaatii sopivan huonelämpötilan sekä ilmankosteuden, jotta savi säilyy työstettävänä.

Työskentelyprosessin alussa sopiva materiaali haetaan varastosta (2.) ja otetaan tarvittava määrä savea työstöalustalle. Työstöalustalla (3.) savesta muokataan ilmapölyt pois ja siirrytään työpöydän ääreen työskentelemään (4.). Käsinrakentaja tarvitsee useimmiten pieniä käsityökaluja. Kun työskentely lopetetaan, peitetään työ muovilla, jotta savi ei pääse kuivumaan liian nopeasti. Jos työ on vielä kesken ja työskentely jatkuu myöhemmin, täytyy huolehtia, että työ on peitetty huolella, jotta kosteus pysyy samanlaisena niin kauan kuin teoksen työskentely kestää. Kesken-eräiset tai polttoa odottavat työt siirretään omalle hyllylle odottamaan jatkotyöstämistä (5.). Työn tulee kuivua noin viikon verran ennen lopullista viimeistelyä ennen raakapolttoa, joten työn viimeistelyn jälkeen se siirretään uuniin poltettavaksi (6.). Raakapolton jälkeen esine otetaan jäähtymään ulkopuolelle, ja kun se on tarpeeksi jäähtynyt, esine menee lasitettavaksi (7.). Lasituksen jälkeen esine poltetaan viimeisen kerran (8.), jonka jälkeen se voidaan sijoittaa hyllylle jäähtymään. Valmis työ voidaan nyt sijoittaa esille.

KUVA 18.

Työskentelyprosessin havainnollistaminen luonnoksena. Luonnoksen pohjana on käytetty Uotilan pajatiloja havainnoimaan prosessia.

KERAMIKKAPAJAN VALAISTUS

Yksi suurimmista haasteista, mutta myös yksi tärkeimmistä asioista suunniteltaessa työskentelytilaa on valo ja valaistus. Luonnonvalo on ehdottomasti paras vaihtoehto, jos siihen on mahdollisuus tilassa panostaa. Valo vaikuttaa savipinnan rakenteeseen ja saattaa tehdä muodoista jyrkkiä tai hienovärisiä (Müller, 2007). Valon avulla voidaan tutkailla valmistuvaa esinettä eri näkökulmista: keinovalossa työstyty esine saattaa muuttua täysin ilmettään luonnonvalossa tarkasteltuna. Paras vaihtoehto onkin, että tilassa olisi mahdollisuus erilaisiin valolähteisiin. Tarkka työskentely, esimerkiksi lasitusvaihe, tarvitsee erityisesti sopivaa valaistusta. Tilassa käytetyn keinovalon laadulla ja määrällä pyritään toistamaan päivänvalotilanteen kaltaisen tilanne ja keinovalaistus tulee miettiä niin, ettei synny kohti- tai epäsuoraa häikäisyä (RT 94-10819, 2004, s.9).

Suurin osa luonnonvalosta suuntautuu ylhäältä tai yläviistosta, vähintään 20 asteen tulokulmasta (Lappalainen, 2010, s. 116). Koska tontti, jonne suunnitellaan keramiikkapajan, on kokonaisuudessaan hyvinkin varjoisa, tulee rakennuksen sijoittaminen tontille harkita tarkkaan. Luonnon valon määrä rakennuksessa riippuu ikkunapinta-alasta. Tasainen valo saavutetaan, kun ikkunan yläreuna sijoittuu mahdollisimman korkealle (Lappalainen, 2010, s.116). Ikkunoiden sijoittelulla haluan myös tarkastella, mikä näkymä mistäkin suunnasta näkyy rakennuksesta. Yksi kauneimmista maisemista näkyy tontin länsinurkasta, josta kauneimmillaan välkkyä auringon kimmellys järven aallokossa.

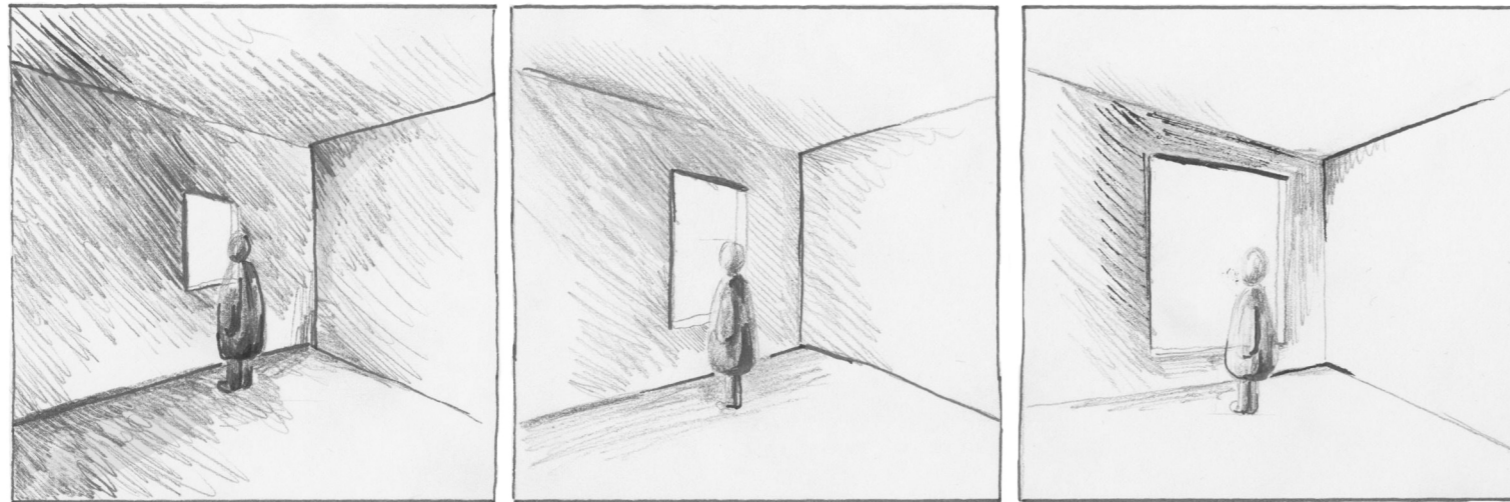
Koska tontti on luonnostaan varjoisa ja ympärillä olevien tonttien puut varjostavat jonkin verran, on tämä otettava huomioon sisätiloissa. Mitä vaaleampia eri pinnat ovat, sitä tehokkaammin valo heijastuu huoneeseen. Jos puhutaan yleisestä työskentelyalueesta, tulisi valotehon olla vähintään 500 luksia, kun taas toimistossa yleisvalaistuksen suositeltava määrä on 300 luksia (Innolux, 2015).

Kuva 19: Yksi ihanteellisimmista vaihtoehdoista on kattoikkuna, joka tuo ylhäältä suuntautuvaa valoa tilaan. Jos valoa halutaan säädellä, voidaan eri verhoratkaisuilla saada tarvittaessa myös vähemmän valoa pajatilaan.

Kuva 20: Kuvassa näkyvän Tanskassa sijaitsevan keramiikkapajan valaistuksessa on hyödynnetty luonnonvaloa. Isot ikkunat antavat reilusti valoa sisään, ja lisävaloa on tuotu kattovalaisimilla.

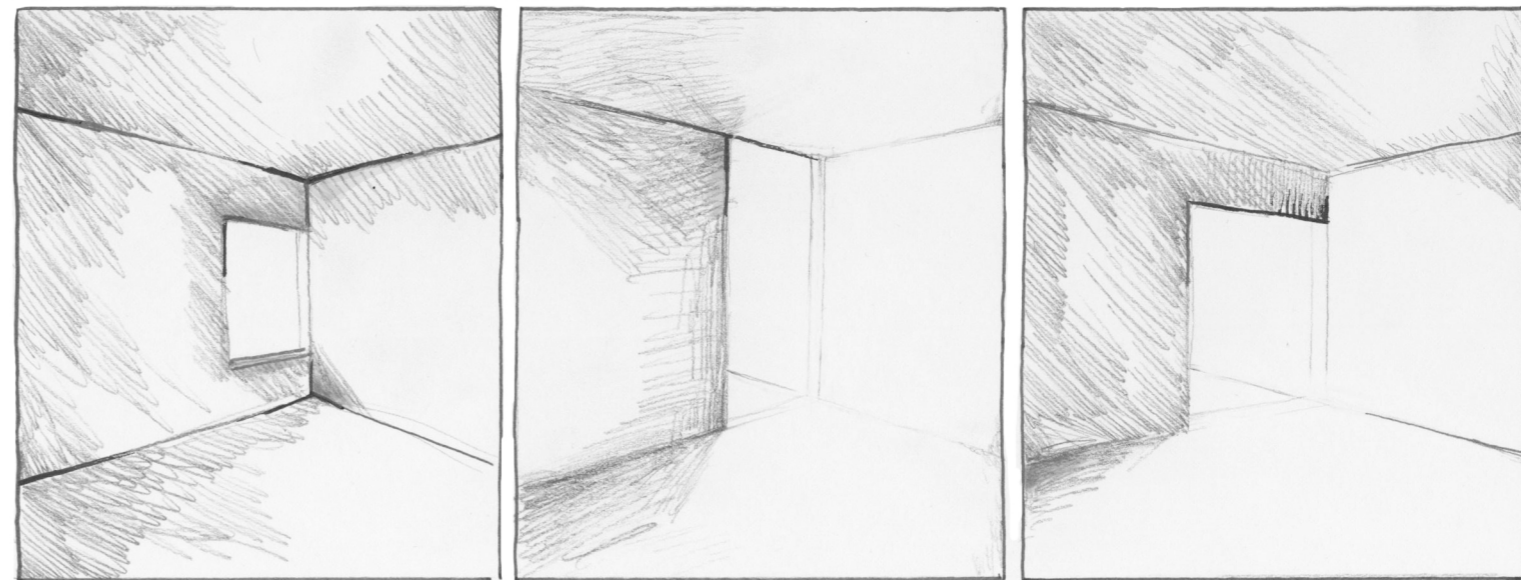

KUVA 21.

Näissä luonnoksissa havainnoin ikkunoiden koon sekä sijoittelun vaikutusta valon suuntaan sekä määrään: mitä suurempi ikkuna, sen enemmän luonnonvaloa pääsee sisälle (Ching, 2007). Suomen olosuhteissa luonnonvalon määrä on suurimmillaan kesällä, mutta talviaikana valoisaa aikaa on vain muutama tuntia päivässä. Tästä syystä etenkin työtilojen valaistuksessa on hyvä panostaa valon laatuun ja määrään.

Keramiikkaan liittyvissä työtiloissa suositeltava valaistuksen voimakkuus on 750 luksia (tarkkuutta vaativissa työvaiheissa 1000) ja värinointoindeksi tulisi olla 90. (SFS 12464-1, 2015).

KERAMIKKAPAJAN ELEMENTIT

Olen koonnut tähän muistilistaksi yhteenvedon keramiikkapajan suunnitteluun liittyvistä asioista. Tämä lista toimii tukena omassa suunnitteluprosessissa, ja tämä myös selkeyttää tavoitteet tulevasta pajarakennuksesta.

TEKIJÄT

MITKÄ TEKIJÄT MUODOSTAVAT KERAMIKKAPAJAN?

Tekijät: Jotta keramiikkapaja toimii, sen tärkeimmät elementit ovat:

- Keramiikkauuni
- Vesipiste
- Työpöytä
- Säilytystilat

Kaikki muu on kiinni siitä, mitä pajassa tehdään ja millä saviteknikoilla.

TILAN KÄYTTÖ

MILLÄ TAVOIN KERAMIKKAPAJAN TILAT TULISI SUUNNITELLA?

KUINKA PALJON MIKÄKIN TOIMINTO VIE TILAA?

Kaikki toiminnot tulisi olla selkeässä yhteydessä siihen, mitä ollaan missäkin vaiheessa tekemässä. Tilan koko määrittyy tuotannon suuruudella ja tilassa työskentelevien määrällä. Toisaalta myös tilan koko on suhteessa siihen, kuinka paljon liikkuvuutta täytyy tehdä eri toimintojen välillä: mitä suurempi tila, sitä haasteellisempi on sijoittaa asiat ns. käden ulottuville. Painavia tavaroita, kuten esim. dreija tai savikärry, tulee välillä siirrettyä, joten tilan esteettömyys on hyvä huomioida suunnitteluvaiheessa.

TEKNIikka

MITÄ TEKNISIÄ ASIOITA TULISI OTTAA HUOMIOON KERAMIKKAPAJAN SUUNNITTELUSSA?

Hyvä ilmanvaihto on tärkeä keramiikkapajassa erinäisten ilman epäpuhtauksien vuoksi. Sähköpistokkeet tulee sijoittaa sopiviin paikkoihin sekä varmistaa oikeanlainen sähköliitännä keramiikkauunia varten.

VALAISTUS

MILLÄ TAVOIN VALAISTUS TULEE SUUNNITELLA KERAMIKKAPAJASSA?

Keramiikkapajassa tulee olla hyvä yleisvalo. Paras vaihtoehto on mahdollisuus hyödyntää eri valolähteitä. myös Luonnon valo on kaikin parhain vaihtoehto, mutta laadukas keinovalistus toimii yhtä hyvin.

ERGONOMIA

MILLÄ TAVOIN ERGONOMIA TULEE OTTAA HUOMIOON KERAMIKKAPAJASSA?

Savi on materiaalina painavaa, joten sen siirtämiseen tulee kiinnittää huomiota. Yleensä pajatiloissa on apukärryt, jotka helpottavat painavien savipakkauksien siirtämistä. Lisäksi on hyvä kiinnittää huomiota tasojen korkeuksiin sekä istuinten ergonomiaan.

LUOVUUS

MITÄ LUOVUUS MERKITSEE PAJATILASSA?

Se, miten luovuus ilmenee keramiikkapajassa, on jokaisen omista mieltymyksistä kiinni. Siksi suunniteltaessa pajatilaa toiselle, tulee selvittää aluksi asiakkaan omia mieltymyksiä sekä tapoja työskennellä pajatilassa.

4 SUUNNITTELUPROSESSI

TILA-ANALYYSI

Ennen luonnostelua halusin selkeyttää itselleni, mitä kaikkea tulevalta pajarakennukselta odotetaan sekä mitkä ominaisuudet muodostavat keramiikkapajan. Analysointi helpottaa hahmottamaan asiakkaan tarpeet sekä millä keinoin halutut asiat pystytään ottamaan huomioon suunnitelmassa.

TILA	Keramiikkapaja
KÄYTTÖTARKOITUS	Saven muotoilu, työskentely, dreijaaminen, työvälineiden säilytys
KALUSTEET	Työpöytä, dreija, vesipiste työtasolla, hyllyt ja kaapistot, keramiikkauuni, valaistus
VAIKUTELMA	Vaivattomuus, siisti, luova, järjestelmällinen, helppo työskennellä, kodikas
KEINOT	Riittävästi säilytystilaa, kalusteet ja materiaalit valittu huolella (käyttöä ja tunnelmaa ajatellen), kaikelle on oma paikkansa, siivousvälineiden säilytys

RAKENNUKSEN SIJOITTUMINEN & TILOJEN KOKO

Rakennuksen muotoa sekä sen sijoittumista tontille pohtiessani luonnostelin eri vaihtoehtoja niin sijainnille kuin rakennuksen ulkomuodolle. Kuten aikaisemmin jo pohdin maiseman merkitystä tämän rakennuksen suunnittelussa, halusin pitää ulkomuodon mahdollisimman yksinkertaisena. Koska keramiikkaa pystyy periaatteessa tekemään myös kotioloissa (Uotila, 2015), halusin pitää pajan mahdollisimman yksinkertaisena tilojen toimivuuden kannalta. Ulkomuodossa päädyin lopulta suorakaiteen muotoon, sillä hieman erikoisempia rakennusmuotoja kokeillessani nousivat neliömäärät suuriksi ja sisälle muodostui turhia hukkaneliöitä.

Yksi suunnitteluongelmista oli myös sijoittaa rakennuksen yhteyteen puuvastasto asuinrakennuksen tarpeisiin. Luonnosteluvaiheessa hahmottelin varaston pajarakennuksen yhteyteen sekä erikseen. Tässä vaiheessa tein myös luonnostelua rakennuksen sijoittelusta tontilla: mikä olisi kaikkein tasapainoisin ratkaisu? Toivottavaa oli, että rakennus ei täysin tukkisi maisemaa etenkin tontin läntiseen kulmaan järvimaiseman takia.

Tonttiluonnoksilla pyrin havainnoimaan asuinrakennuksen sijoittumista ja sitä, missä suhteessa uusi pajarakenus tulisi sijoittumaan eri vaihtoehdot huomioon ottaen. Luonnokset on piirretty niin, että katsoja katsontasuunta on kohti tontin läntistä nurkkaa, jossa näkymä järvelle avautuu. Luonnoksista pystyi huomaamaan varteenotettavimmat vaihtoehdot tontin kokoon sekä muihin kriteereihin nähden.

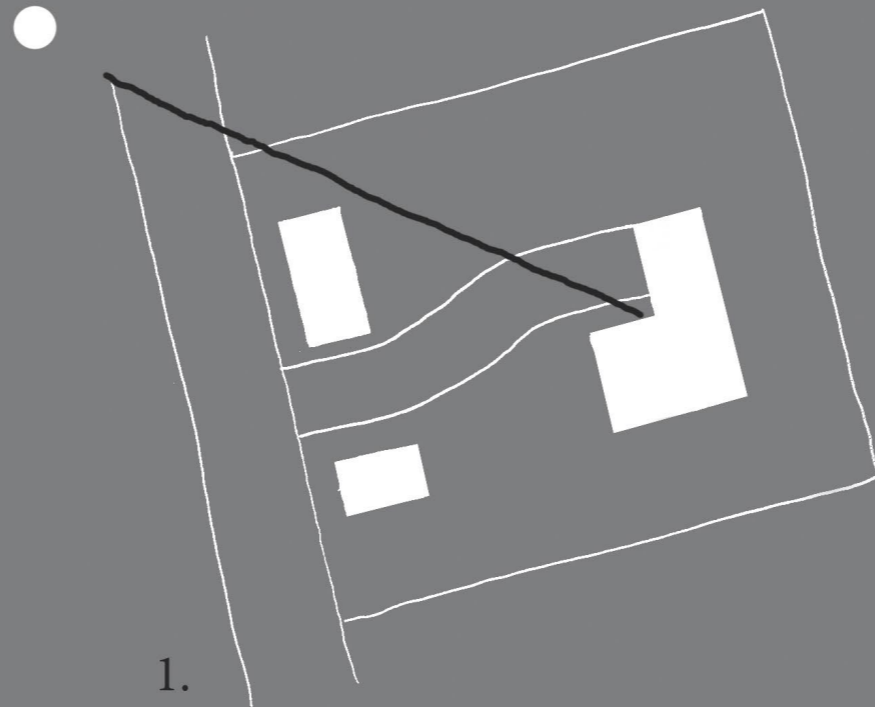
1. Tässä vaihtoehdossa puuvarasto on sijoitettu entiselle paikalleen, ja uusi rakennus on pihatien vastakkaisella puolella kadun suuntaisesti. Olohuoneen ikkunasta katsottuna näkymä järven suuntaan on yhä mahdollinen, ja kokonaisuutena yhdistelmä on tasapainoinen. Tämä mahdollistaa myös puuvaraston jatkokehittämisen keramiikkapajan tukemiseksi: tähän yhteyteen on mahdollisuus laajentaa puupolttoisen keramiikkauunin rakentamiseen.

2. Tämä vaihtoehto on mukaelma edellistä, mutta pajarakenus on sijoitettu pihatien suuntaisesti. Tässä vaihtoehdossa rakennus tukkii näkymän täysin ja tontin reunat jäävät tyhjilleen.

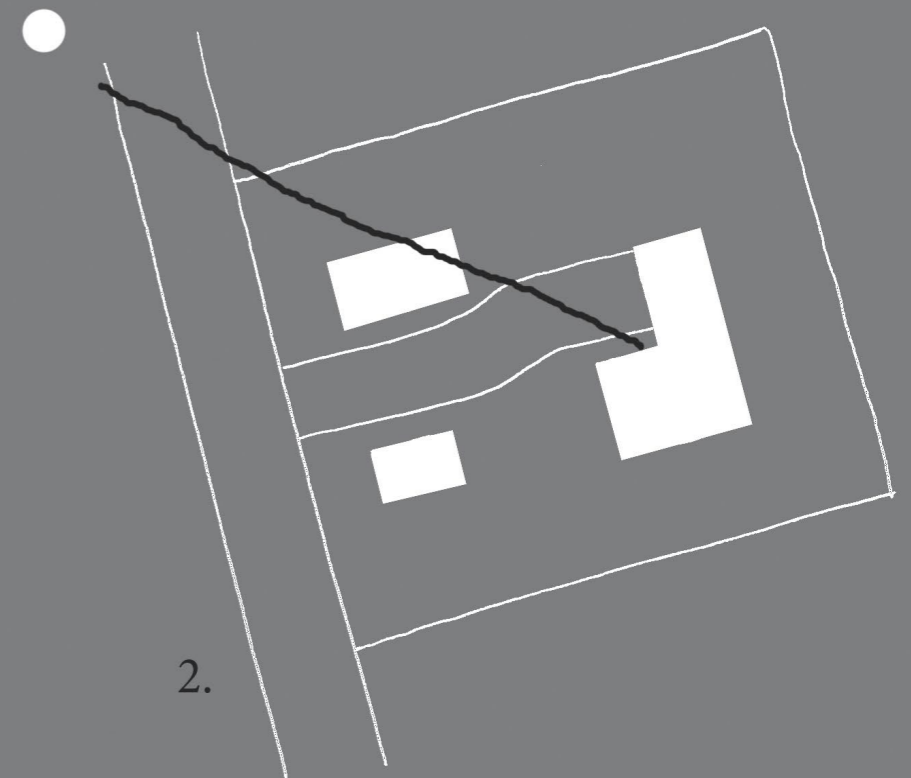
3. Vaihtoehtona on myös suunnitella yksi yhtenäinen rakennus, jossa puuvarasto sijaitsee pajarakenuksen sivulla. Tämä kasvattaa pajarakenuksen kokoa, joka vie suuren osan tontin pinta-alasta. Tämän vaihtoehdon ongelma on myös siinä, että koska puuvarasto on kylmä tila, jota varten ei välttämättä tarvitse erikseen rakennettuna rakennuslupaa, katsotaan sen tässä tapauksessa kuuluvan kokonaisuuteen. Puuvarasto tuo siis lisäneliöitä rakennukseen, ja jos halutaan pysyä mahdollisimman pienissä neliömäärissä, tuo se haasteita pajatilan suunnittelulle.

4. Mahdollisuutena on myös sijoittaa edellä mainittu suunnitelma myös vastakkaiselle puolelle tonttia, mutta tässä vaihtoehdossa rakennus tukkii täysin näkyvyyttä talon päädyistä. Järvinäkymä tosin säilyisi täysin esteettömänä.

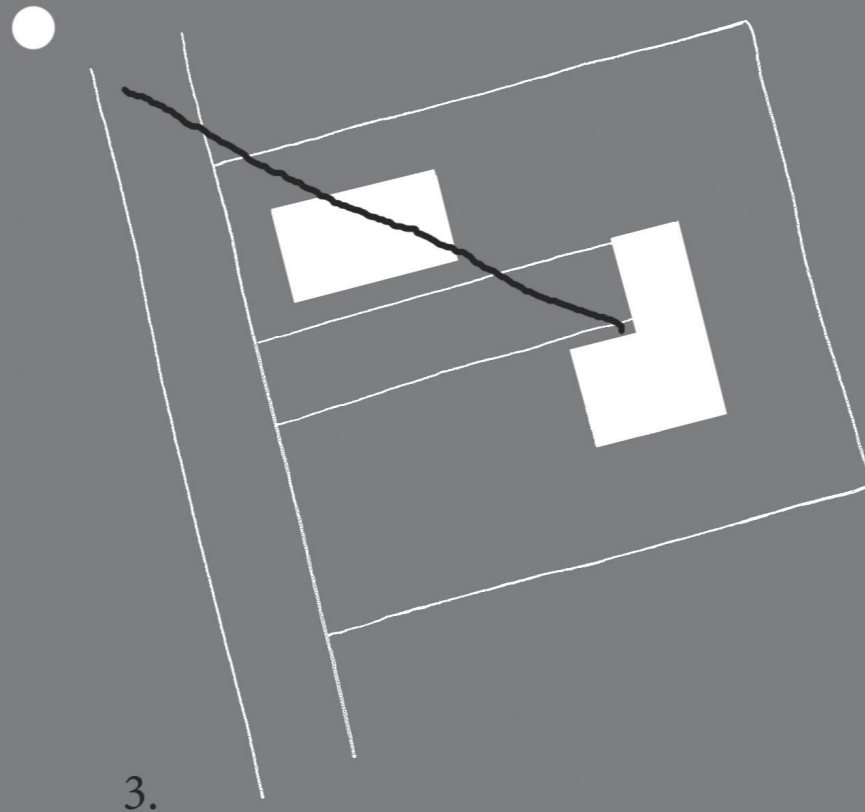
Näiden pohjalta päädyin 1. vaihtoehtoon, sillä koen sen tasapainoisimmaksi ratkaisuksi tontille. Aukotuksilla pystyn myös vaikuttamaan näkyvyyteen järvelle, jolloin näkyvyyttä olohuoneesta ei menetetä kokonaan. 1. vaihtoehdon etuja on myös se, että se muodostaa pihalle oman pihapiirin ja sulkee näkymän pihakadulta tontille.

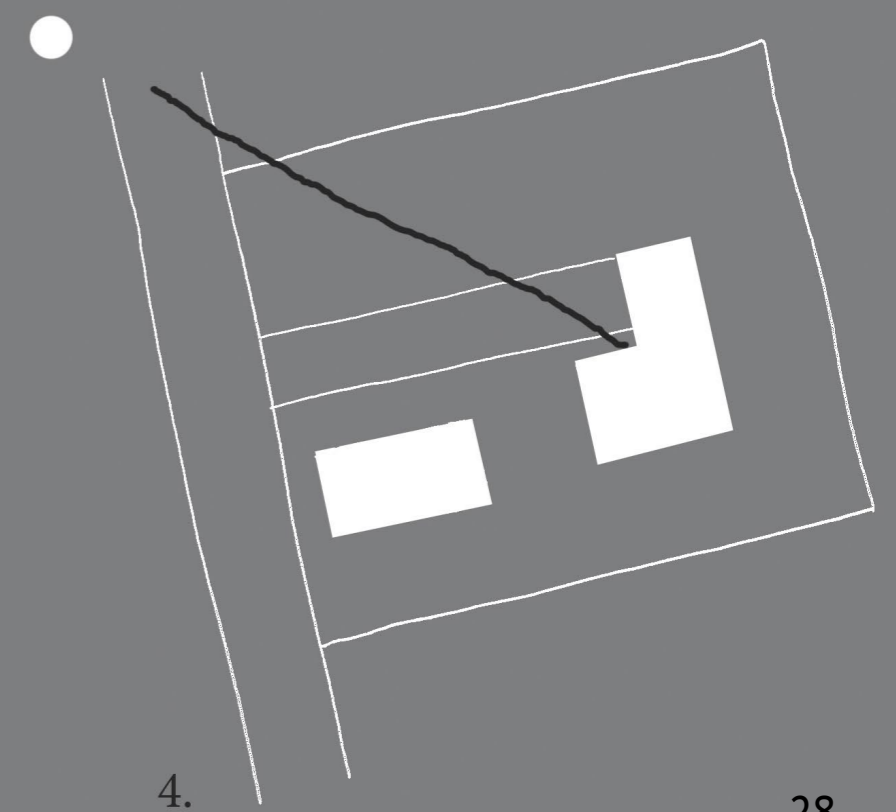
1.

2.

3.

4.

TUNNELMA

ARKKITEHTUURI

Mielikuvat tulevasta pajarakennuksesta muotoutuivat ympäristön sekä asiakkaan mieltymysten pohjalta. Perinteinen harjakattoinen rakennus sopii ympäristöönsä, mutta arkkitehtonisesti kaivattiin kuitenkin jotain modernimpaa. Uusimmissa harjakattoisissa rakennuksissa on tietty vanha-aikainen tunnelma, mutta tyyli on kuitenkin moderni. Tämä ratkaisu kunnioittaa ympäristöä ajattomuudellaan.

Materiaaliksi päädyttiin valitsemaan puu sen ekologisuuden kannalta. Vaihtoehtona oli valita materiaaliksi tiili yhtenäisen yleisilmeen takaamiseksi. Kuitenkaan tiili ei vastaa asiakkaan toiveita esteettisestä näkökulmasta. Ideakuvia etsiessä löytyi kuva uusiseelantilaisesta latomallisesta talosta, joka kaikin puolin vastaa sitä, mitä pajarakennuksen arkkitehtuurilla halutaan viestiä: moderni versio klassisesta talomallista.

Rakennuksen ulkopuolen värimaailmaa lähdettiin aluksi pohtimaan myös asuinrakennuksen pohjalta. Koska materiaaliksi valittiin puu, pitäisikö värimaailman löytyä kuitenkin asuinrakennuksen pohjalta: mikä sitoisi uuden rakennuksen muuhun pihapiiriin? Tumma värimaailma kuitenkin koettiin miellyttävimmäksi vaihtoehdoksi, mikä on täysin esteettinen ratkaisu. Tumma ulkopinta muistuttaa noettua puuta, joka voidaan yhdistää tuleen ja keramiikan polttamiseen.

KUVA 23.

KUVA 24.

KUVA 25.

KUVA 26.

KUVA 27.

KUVA 28.

KUVA 29.

KUVA 30.

KUVA 31.

TUNNELMA

SISUSTUS & MATERIAALIT

Keramiikkapaja merkitsee asiakkaalle paikkaa, jossa voi rennosti työskennellä omaan tahtiin ja omassa rauhassa. Tilana pajan tulisi muodostaa ajaton ja rauhallinen paikka, jossa on helppo inspiroitua. Kaikista parasta on, jos tila muodostaa tyhjän pohjan, johon asiakas pystyy itse lisäämään ja muuttamaan asioita ajan myötä. Asiakasta miellyttää eniten teollinen minimalistinen tyyli ja tähän suuntaan halutaan pajatilan sisustusta viedä.

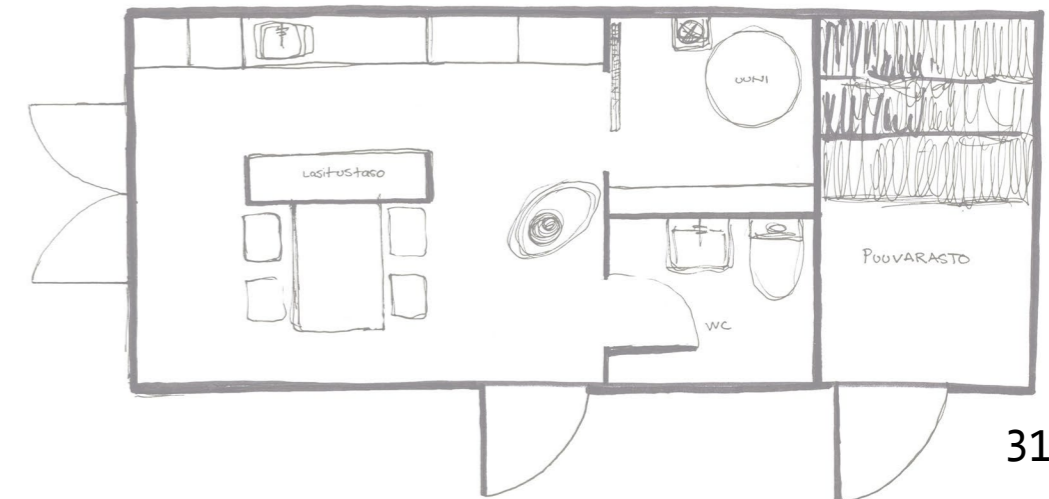
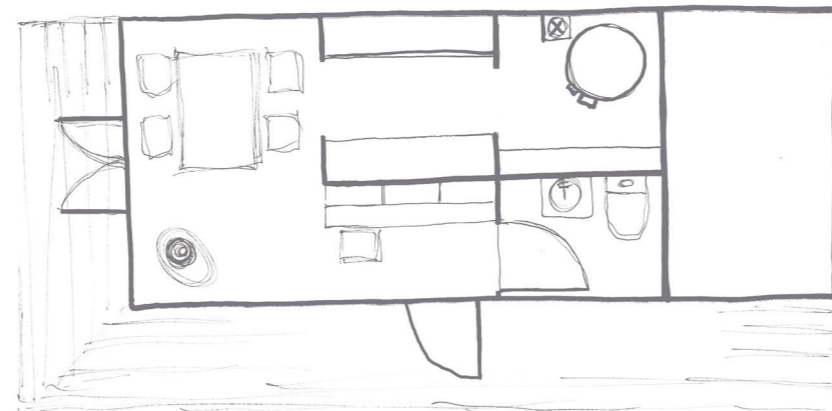
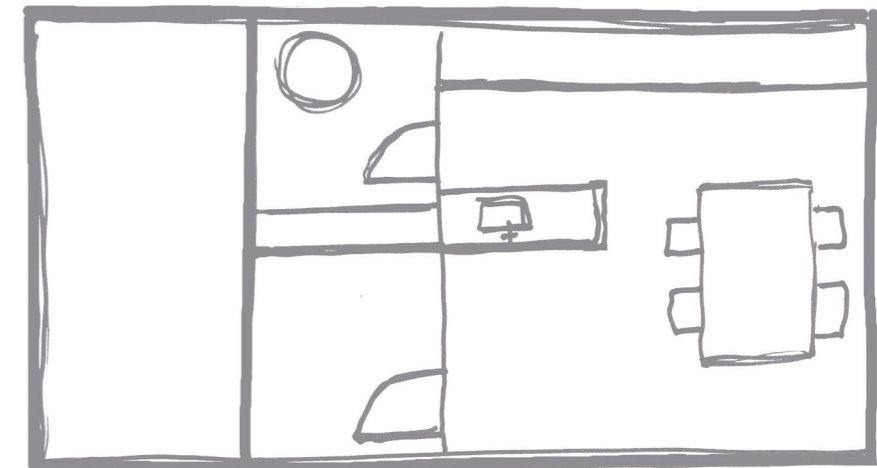
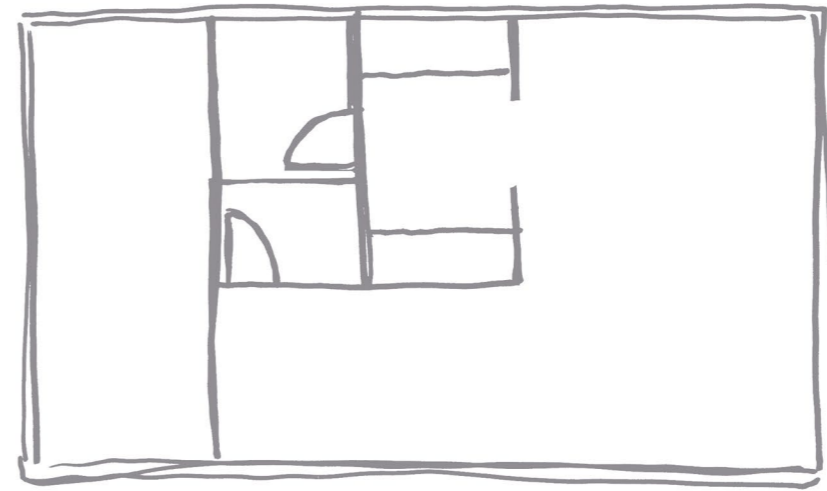
Sisustukseen asiakas toivoo paljon valkoista, sillä valkoinen antaa tilaan valoisuutta ja raikkautta. Aikaisempien pajatilojen myötä asiakas toivoo, että uudessa pajarakennuksessa olisi mahdollisimman paljon kaappi- ja hyllytilaa, jotta tavarat saisi tarvittaessa piiloon tai siististi hyllyille. Kuitenkin niin, että jokaiselle asialle löytyy pajatilasta oma säilytyspaikkansa.

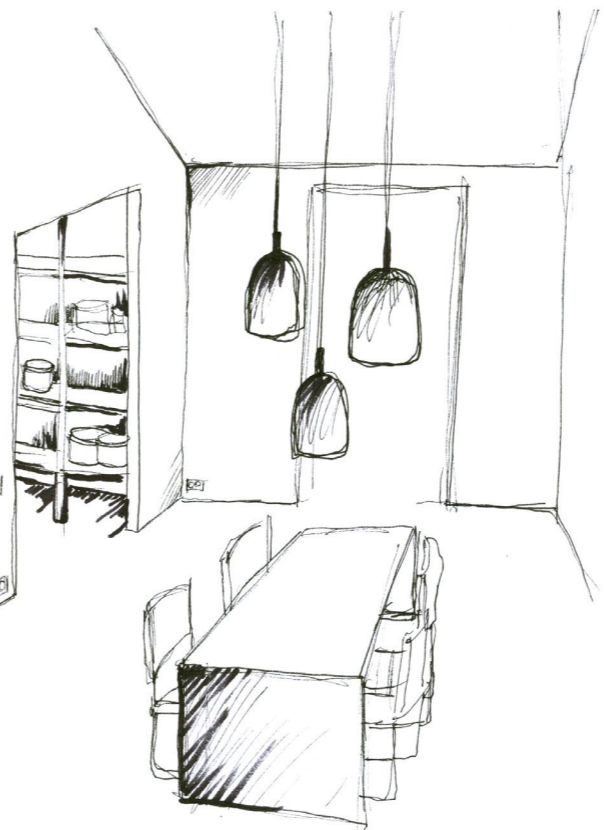
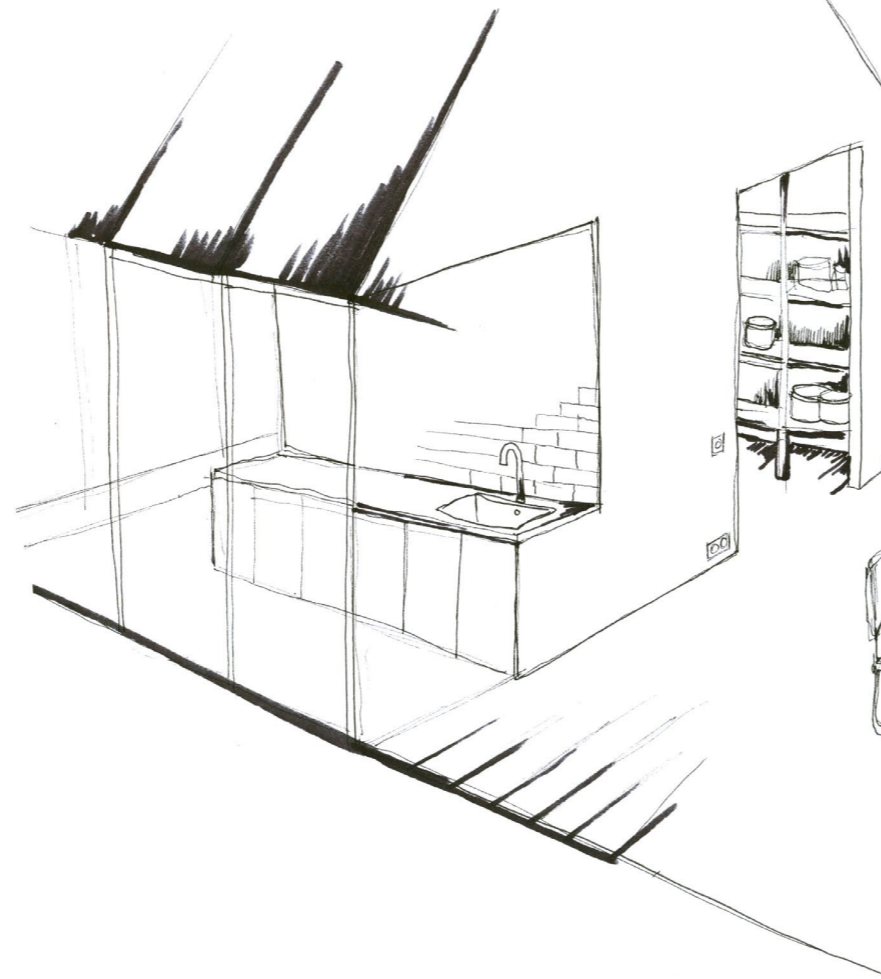
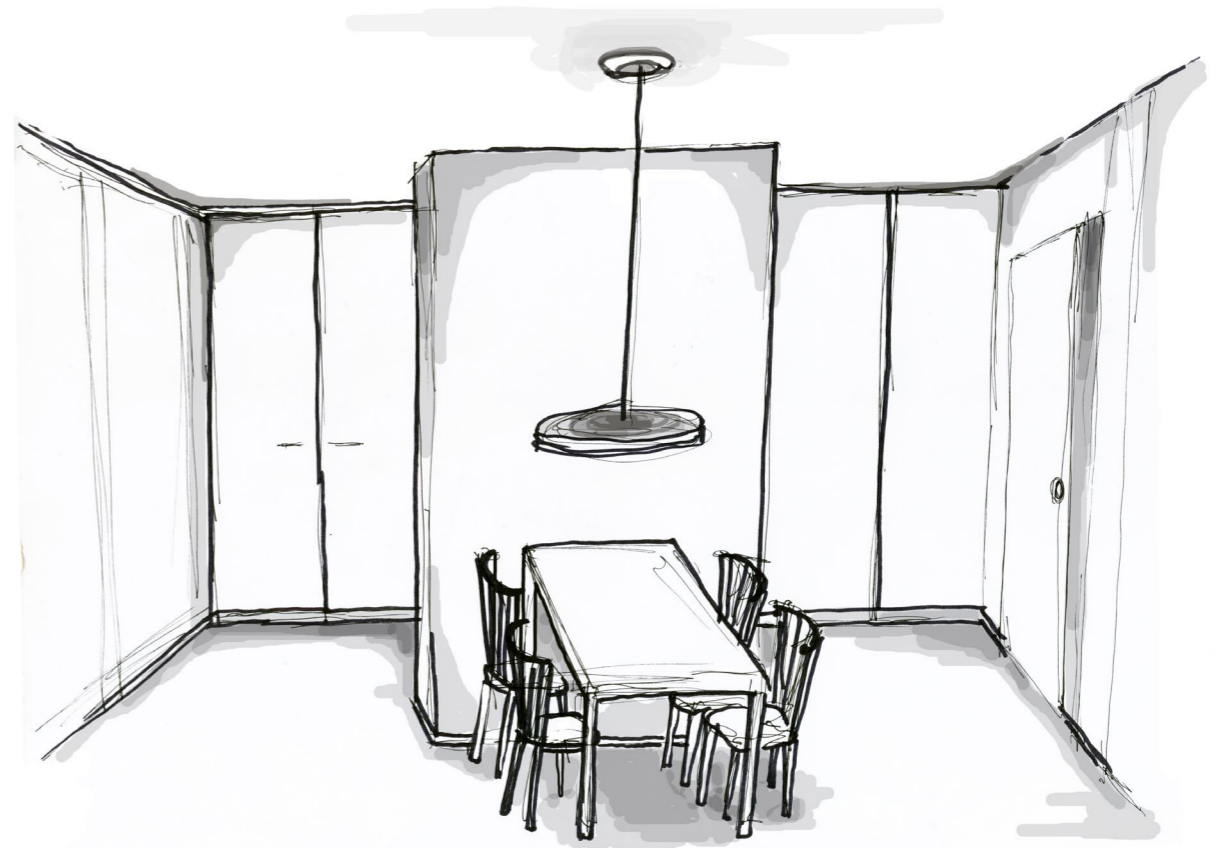
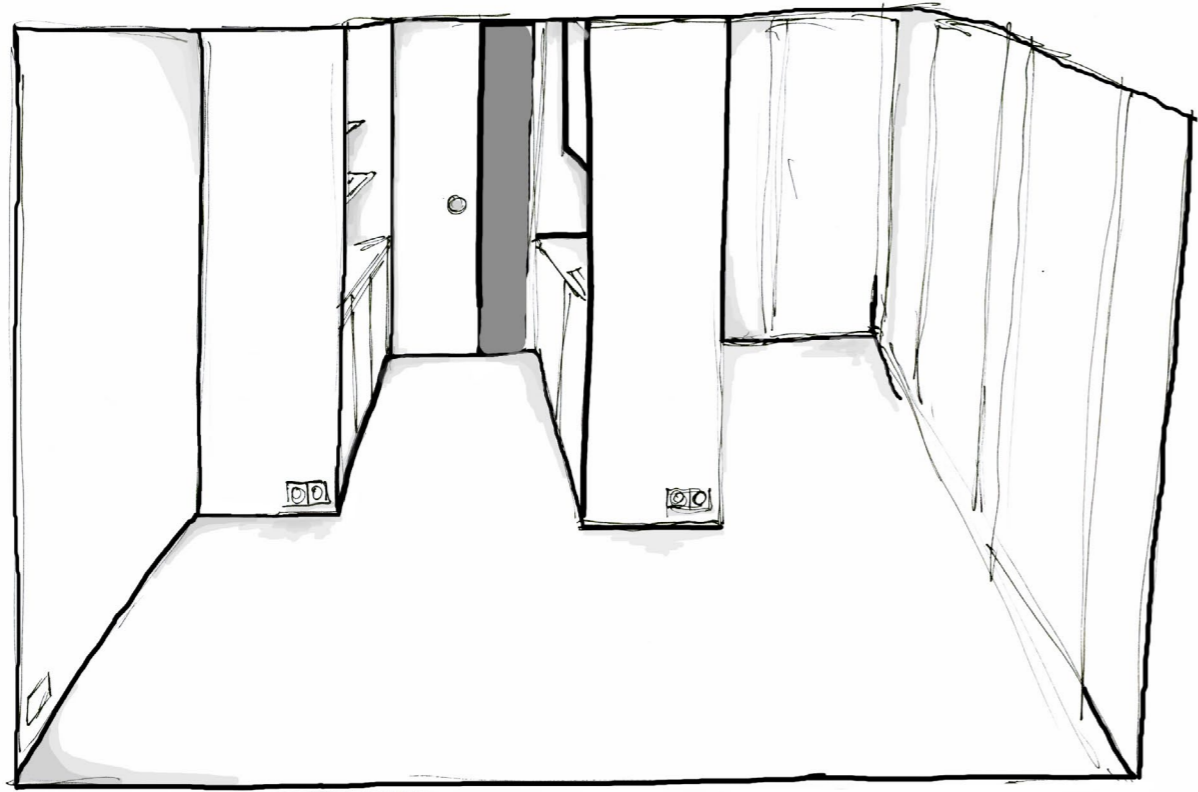
Materiaalien puolesta pajarakennus tulee olla mahdollisimman helpoiteinen. Koska savi on materiaalina pölyävää ja sotkevaa, tulisi pintojen mukailta saven luonnollisuutta. Näin saviliete tai muut roiskeet eivät häiritse kokonaisuutta, vaan kaikki roiskeet antavat pajatilaan omaa luonnetta.

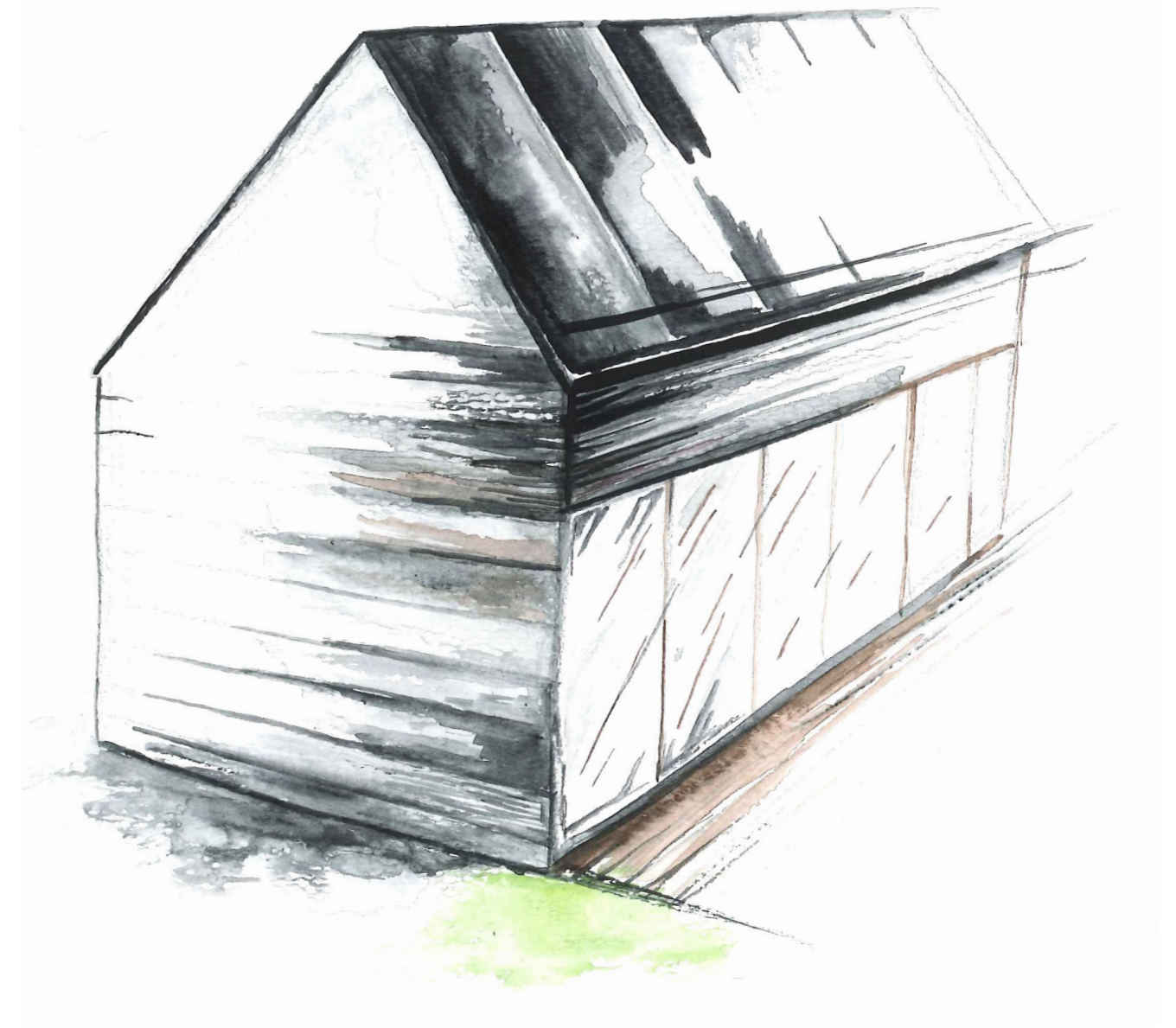
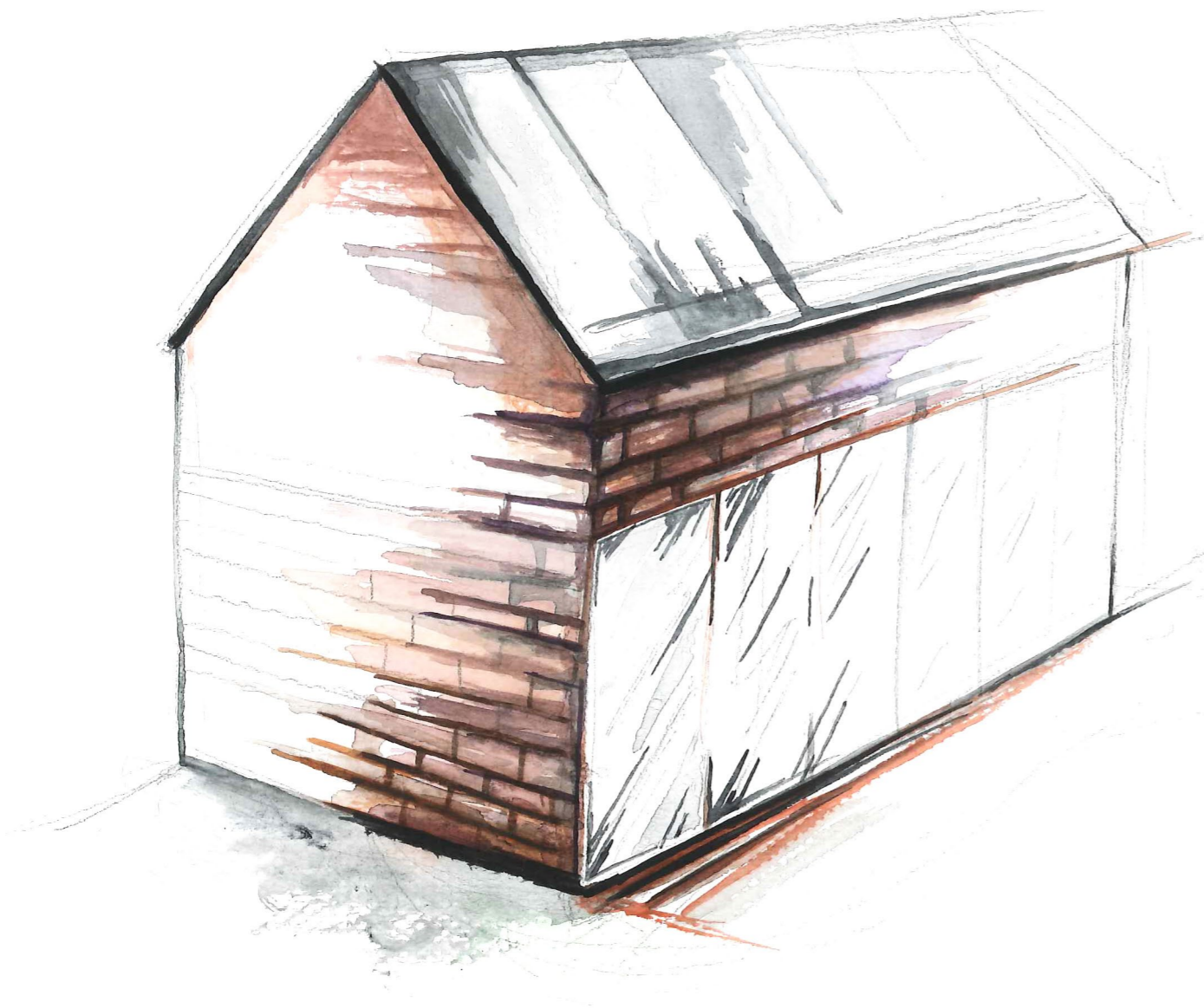
LUONNOKSIA

Tilojen luonnostelu lähti liikkeelle pohjautuen asiakkaan toiveisiin sekä asemakaavallisiin määräyksiin. Tontin muoto sekä ympärillä olevat muut alueen rakennukset antoivat suorakaiteen muodon myös omiin luonnoksiini, sillä haluan uuden pajarakennuksen pitäytyvän samassa muotokielessä.

Luonnostellessani kokeilin myös hieman erilaisia tilaratkaisuja nähdäkseni, mitä uutta ne voisivat tuoda, mutta luonnosteni pohjalta useimpiin eri versioihin muodostui turhia hukkaneliöitä eikä tilojen tehokas hyödyntäminen onnistunut näissä luonnoksissa. Suorakaiteen muotoinen luonnos tarjosi parhaan vaihtoehdon tilamäärän tehokkaalle käytölle. Luonnostelun yhteydessä huomasin, että suorakaiteen mallisessa rakennuksessa ikkuna-ala sekä ikkunoiden hyödyntäminen maisemien näkyvyyden kannalta oli paras mahdollinen ajatellen suunnitelmaani.

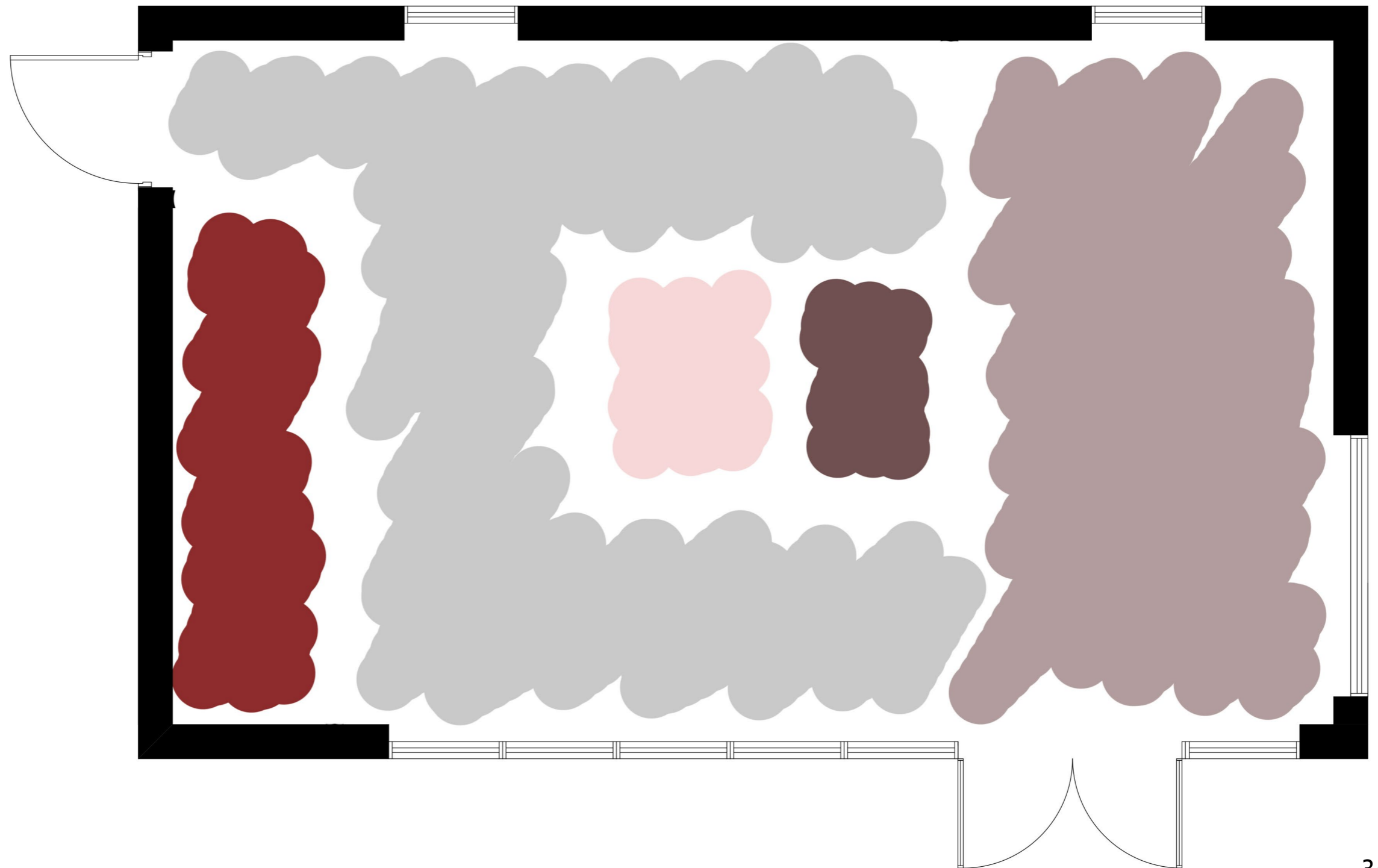

Hahmottaakseni hieman rakennuksen ulkomuotoa sekä vertaillakseni rakennusmateriaaleja luonnostelin kaksi vaihtoehtoa. Toisessa näkyy materiaalina tiili ja toinen on puurakennus.

TILAOHJELMA

Tilaohjelma pohjautuu aikaisemmin mainitsemaani moduuliajatteluun, jossa tila jaetaan kahteen osioon: studioksi sekä pajatilaksi. Tilaohjelman pääperiaatteena on esteetön kulku jokapuolelle. Eri tilat on sijoitettu niin, että kaikki toiminnot olisivat mahdollisimman luontevassa paikassa toisiinsa nähden.

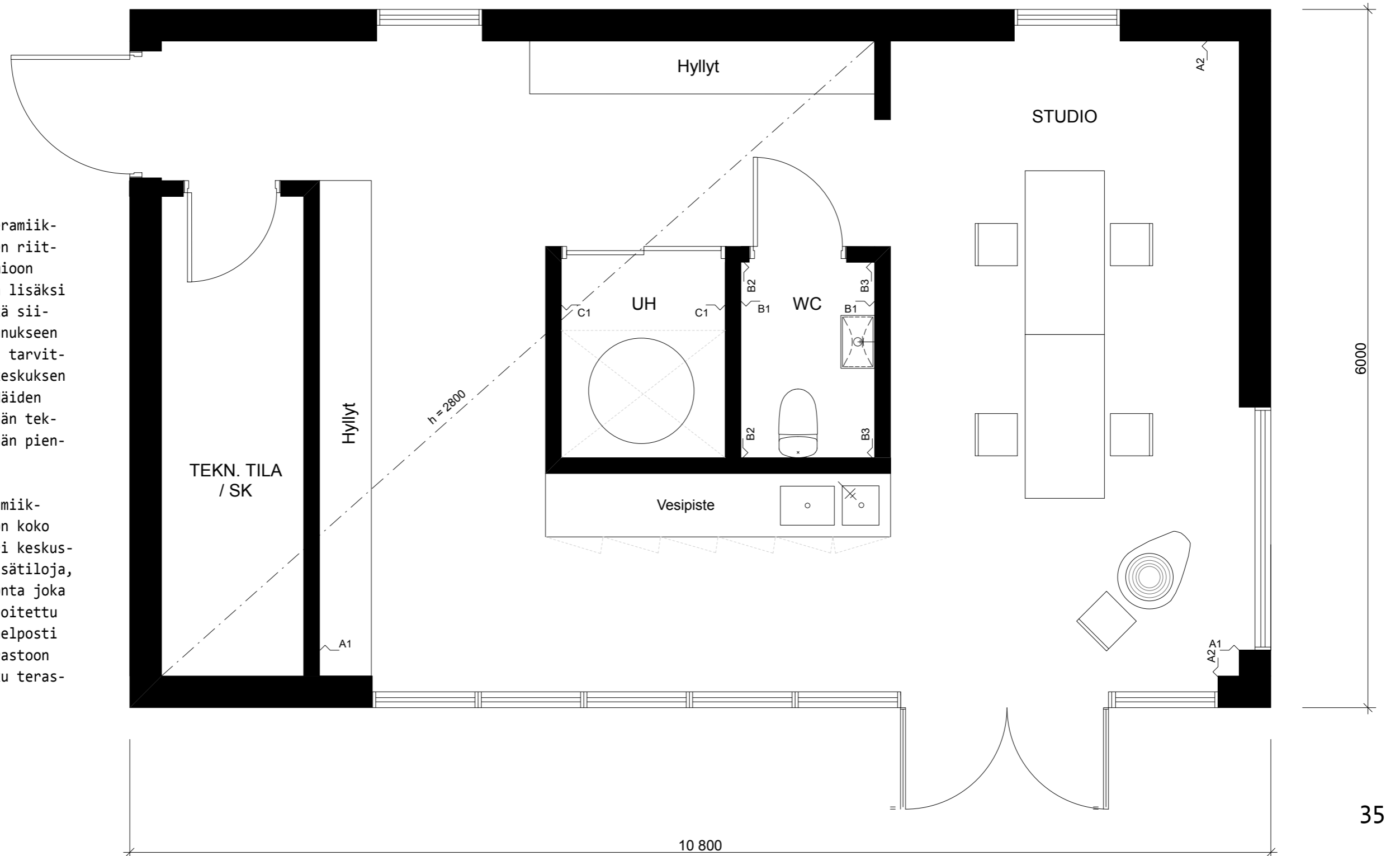
- = STUDIO
- = PAJATILA: SÄILYTYS & VESIPISTE
- = UUNIHUONE
- = WC
- = TEKNINEN TILA / SIIVOUSKOMERO

POHJAPIIRUSTUS 1:40

Suurin tilallinen haaste keramiikkapajassa on säilytystilojen riittävyys. Tämä on otettu huomioon suunnittelemalla hyllytilan lisäksi erillinen tekninen tila sekä siivouskomero. Koska pajarakennukseen asennetaan aurinkopaneelit, tarvitsivat ne erillisen sähkökeskuksen rakennuksen sisätiloihin. Näiden toimintojen lisäksi pystytään teknistä tilaa myös hyödyntämään pien-tavaroiden varastointiin.

Keskelle kaikkea tulee keramiikkauunille oma huone, joka on koko rakennuksen keskellä. Ympäri keskuhuonetta on kulku ympäri sisätiloja, joten kulkeminen on vaivatonta joka suuntaan. Kulkuaukot on sijoitettu niin, että takaovesta saa helposti tuotua painavat tavarat varastoon ja studion puolelta on kulku teras-sille.

SISÄTILAN MATERIAALI- JA VÄRIKARTTA

KERAMIKKAPAJA: STUDIO

PINNAT

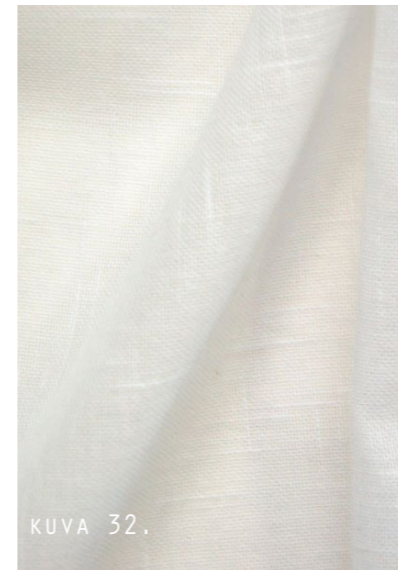
- KATTO** Sisäkattoon asennetaan valkoinen kipsilevykatto.
- SEINÄPINNAT** Seinät päällystetään kipsilevyllä, tasoitetaan ja maalataan valkoiseksi puolihimmeällä peittäväällä seinämaalilla.
- LATTIA** Lattia toteutetaan hierretystä betonista, joka pintakäsitellään vahalla.
- LISTAT** Sekä kattoon että lattiatasolle asennetaan huomattomat valkoiset katto- ja lattialistat.

KALUSTEET

- TUOLIT** Pinoa-tuoli
- TYÖPÖYTÄ** Linnmon / Finnvard 1500 x 750 (2 kpl)
- VERHOT** Läpikuultavat valkoiset verhot (4kpl)
- Lisäksi studioon sijoitetaan dreija, satulatuoli sekä pöyrillä varustettu apupöytä/kuvanveistoalusta.

VALAISIMET

- TYÖVALAISTUS** &Tradition Copenhagen (3 kpl, ripustetaan työpöytien päälle)
- Tarkempi valaistussuunnitelma on esitetty ”Valaistussuunnitelma” -osiossa.

SISÄTILAN MATERIAALI- JA VÄRIKARTTA

KERAMIKKAPAJA: TYÖTILA

PINNAT

KATTO Sisäkattoon asennetaan valkoinen kipsilevykatto (sama kuin studion puolella).

SEINÄPINNAT Seinät päällystetään kipsilevyllä, tasoitetaan ja maalataan valkoiseksi puolihimmeällä peittäväällä seinämaalilla.

Vesipisteen seinä laatoitetaan käsintehdyillä keramiikkalaatoilla (tilaustyö). Yläosa seinästä maalataan Tikkurilan seinämaalilla värisävyssä V487.

LATTIA Lattia toteutetaan hierretystä betonista, joka pintakäsitellään vahalla.

LISTAT Sekä kattoon että lattiatasolle asennetaan huomattomat valkoiset katto- ja lattia-listat (samat kuin studion puolella).

KUVA 39.

KUVA 40.

Tikkurila V487

KALUSTEET

VESIPISTE Kaapitot KVIK MILK (tai vastaava valkoinen + pitkät vetimet). Pöytätasona on koko kaapiston pituinen tiskipöytä (ruostumatonta terästä).

HYLLYT AJ Metallihylly 5 kpl (950 x 500 x 2500 mm, kantavuus 170 kg/hyllylevy, valkoinen)

AJ Metallikaappi 3 kpl (950 x 500 x 2500 mm, kantavuus 170 kg/hyllylevy, valkoinen)

VERHOT Samaa verhokangasta kuin studion puolellakin.

KUVA 41.

KUVA 42.

KUVA 43.

VALAISIMET

YLEISVALAISTUS EGLO Idun 1 10 kpl (380 x 380 mm)

VESIPISTE Innolux Napoli 2 kpl (1251 x 250 mm)

Tarkempi valaistussuunnitelma on esitetty "Valaistussuunnitelma" -osiossa.

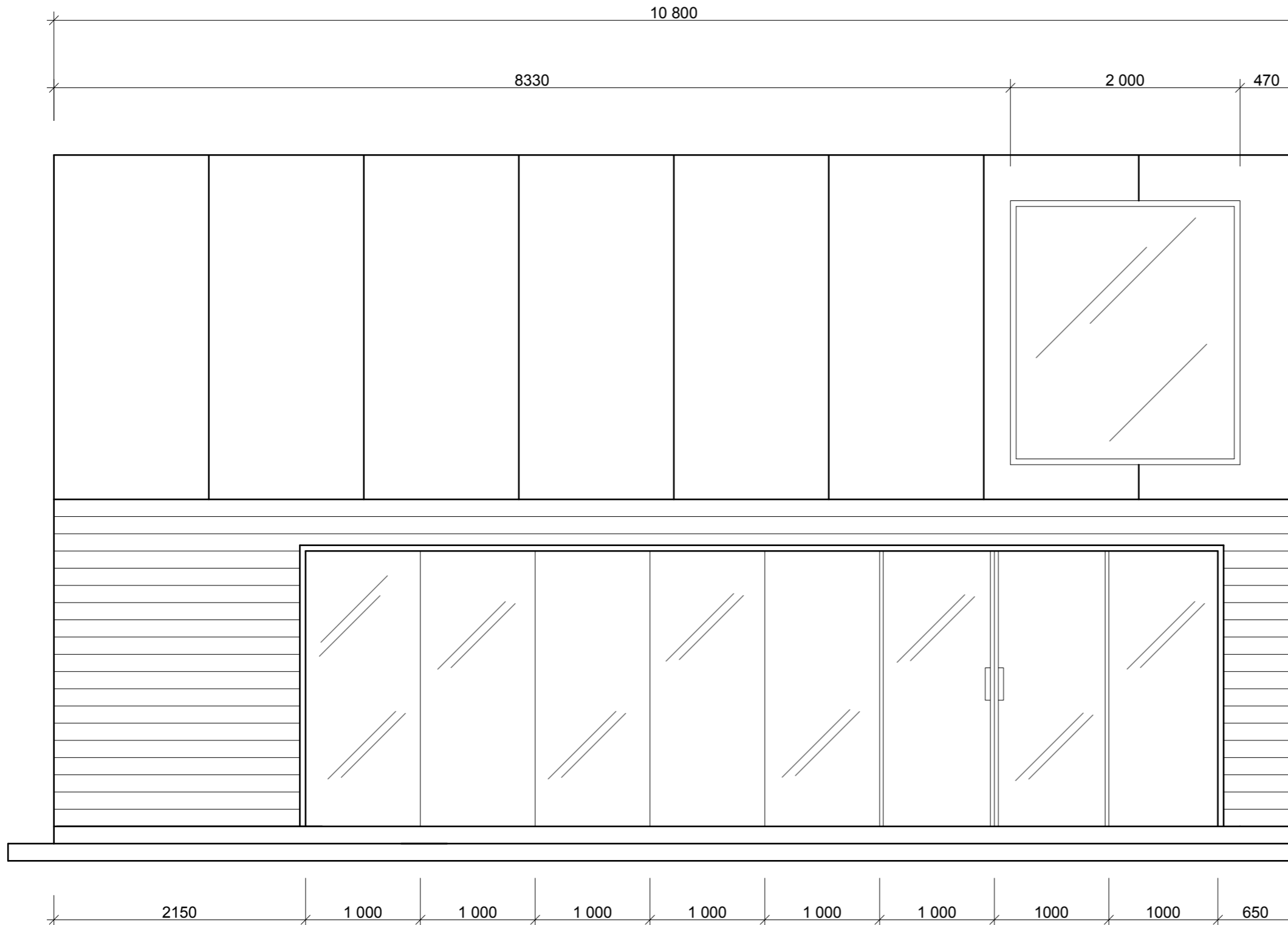

KUVA 44.

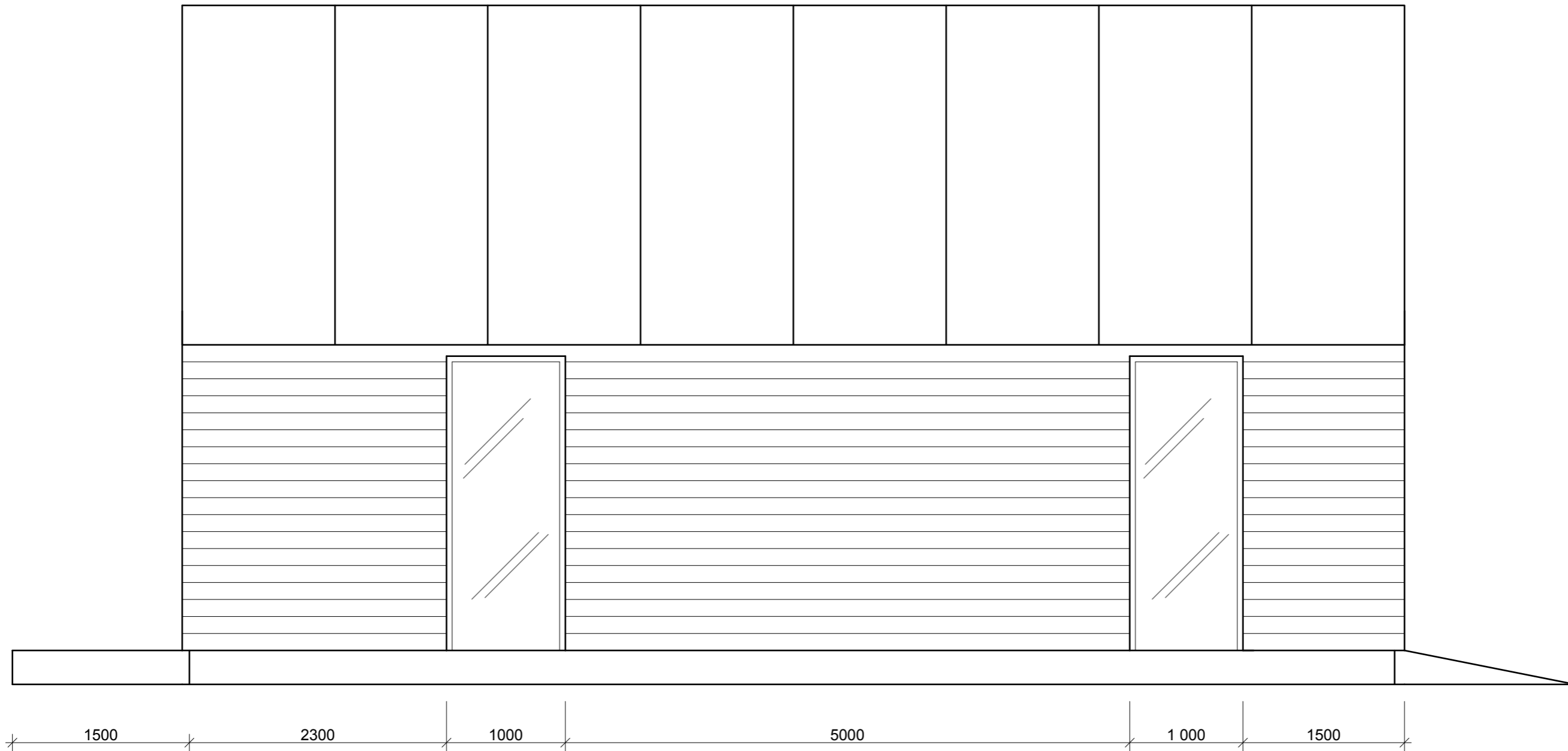
KUVA 45.

RAKENNUKSEN JULKISIVUT 1:40

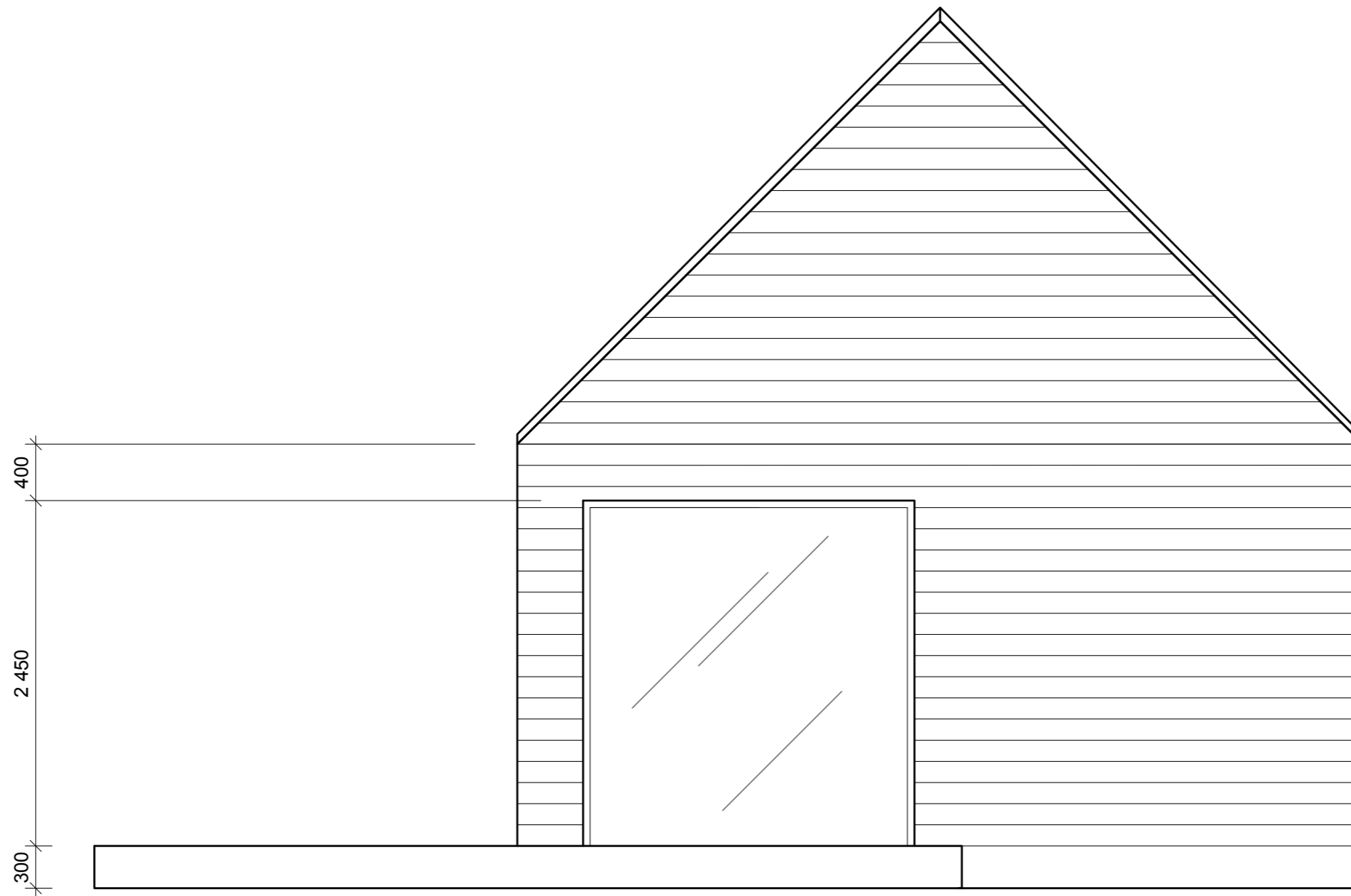

Julkisivukuvat ovat viitteellisiä. Rakennusvaiheessa tulee piirustukset tarkistaa vielä yhdessä rakennusinsinöörin kanssa, jotta tarvittavat rakenteelliset ratkaisut saadaan toimiviksi sekä säädösten mukaisiksi. Esimerkiksi sadevesijärjestelmä sekä katon reunapellit täytyy suunnitella niin, että sadevesi ohjautuu katolta oikeaan paikkaan.

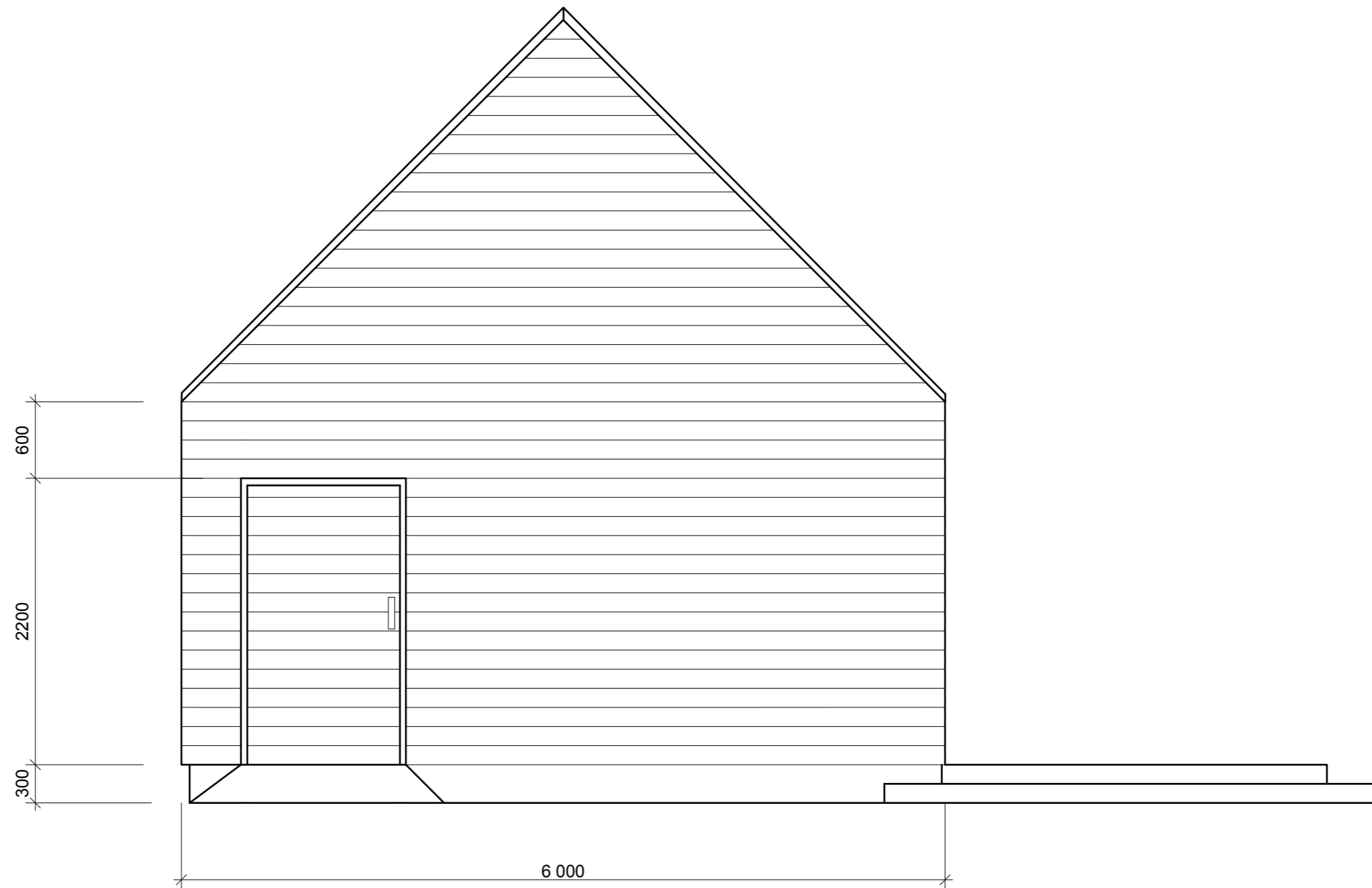
RAKENNUKSEN JULKISIVUT 1:40

RAKENNUKSEN JULKISIVUT 1:40

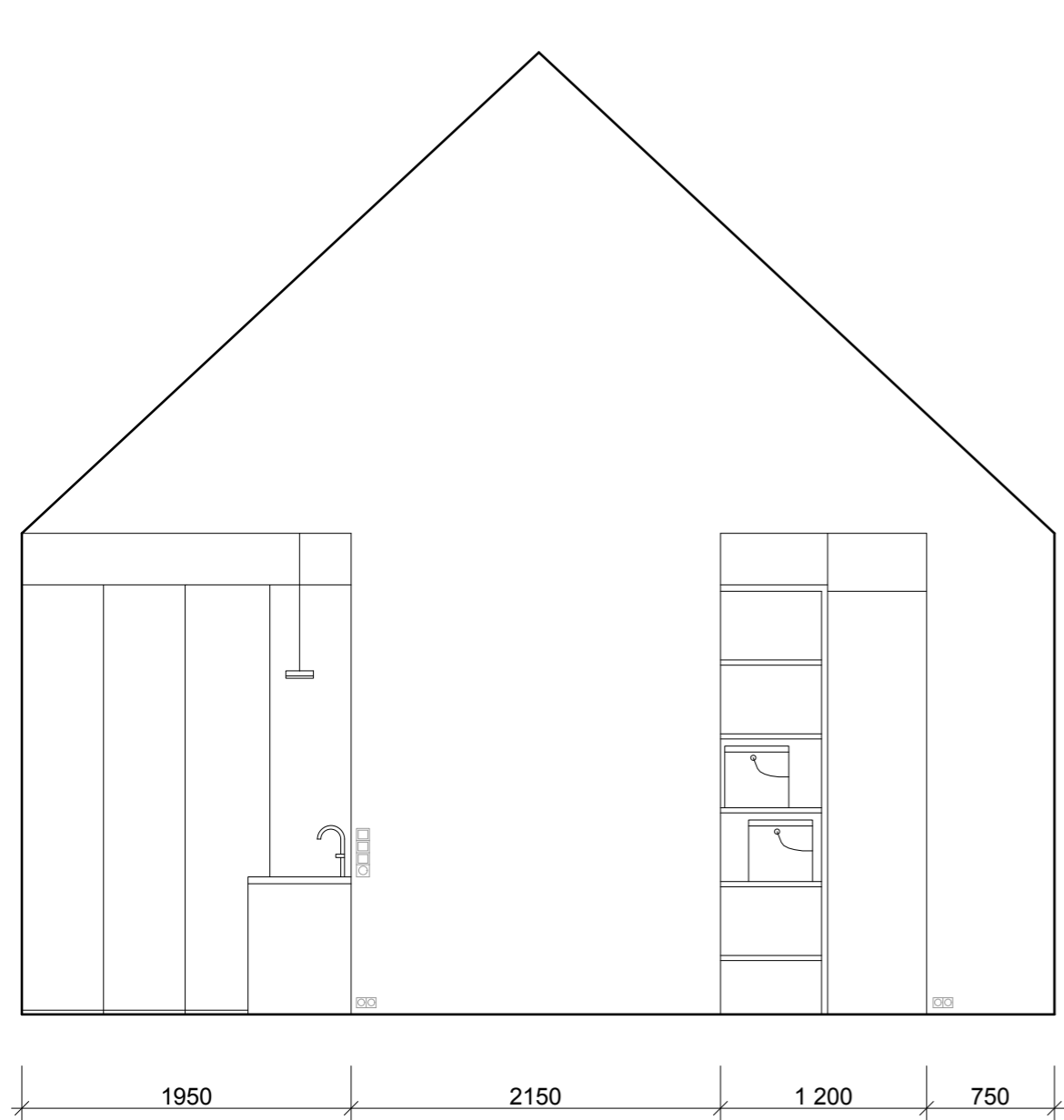

RAKENNUKSEN JULKISIVUT 1:40

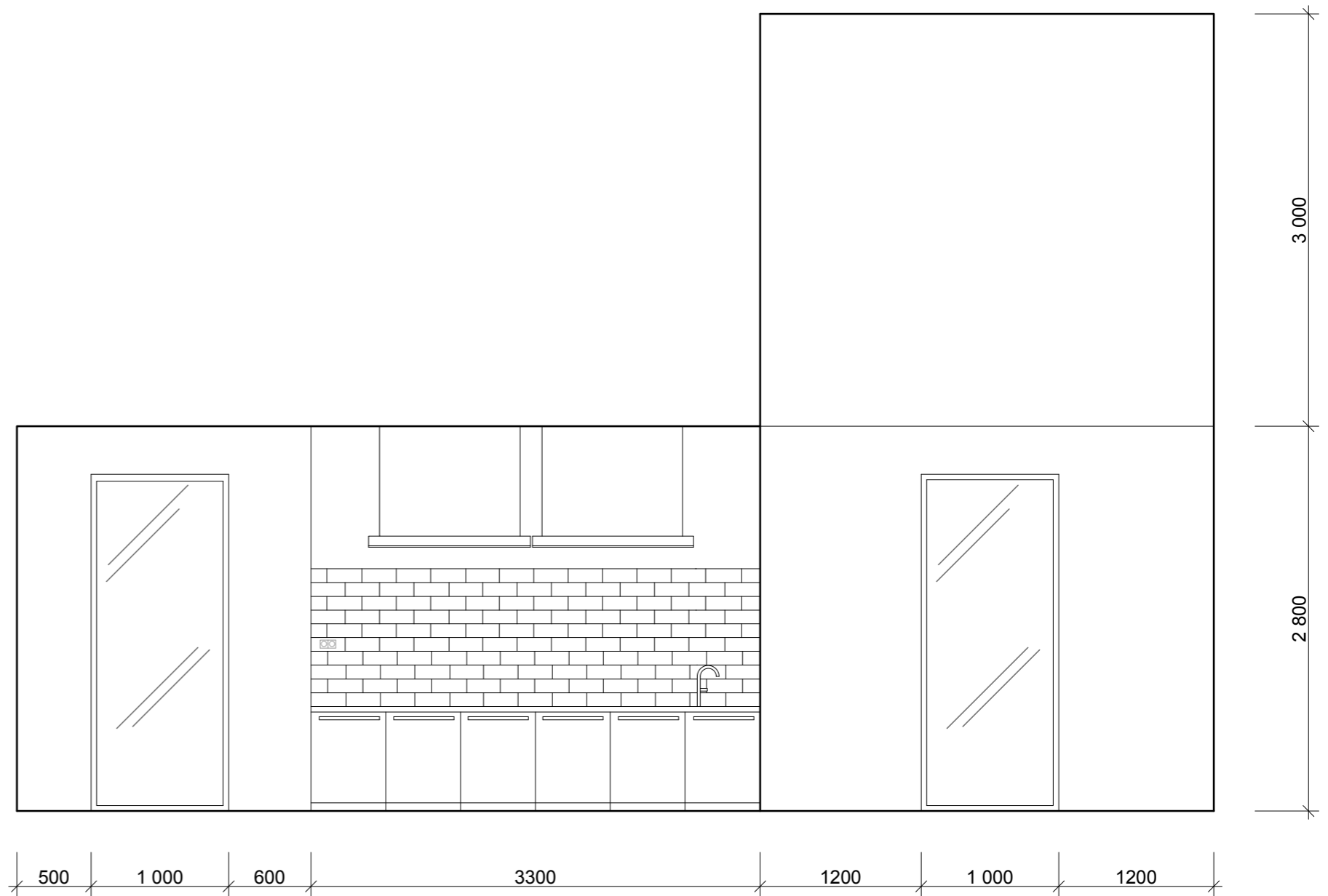

PROJEKTIO T

STUDIO & TYÖTILA

Projektio A2-A2

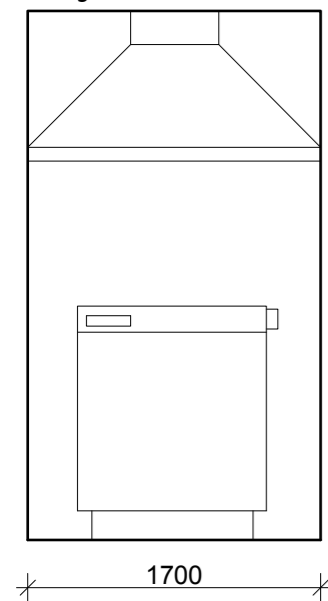
Projektio A1-A1

PROJEKTIOT

UUNIHUONE & WC

UUNIHUONE

Projektio C1-C1

Seinät:
Sama, kuin muualla.
Suojattu lisäksi pa-
lonestoinnilla.

Lattia:
Hierretty betoni
(sama kuin pajassa)

Huuva:
Mittatilaus

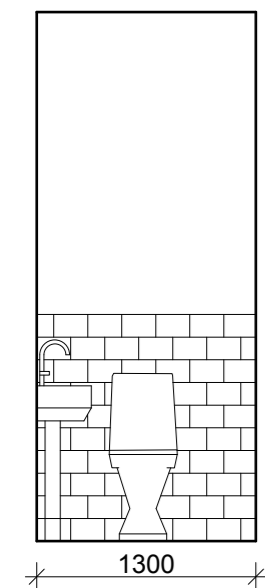
KUVA 46.

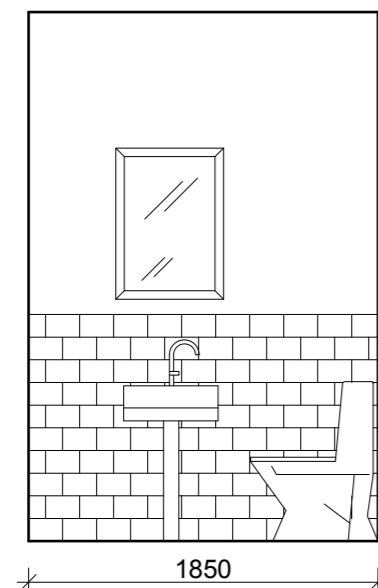
KUVA 47.

WC

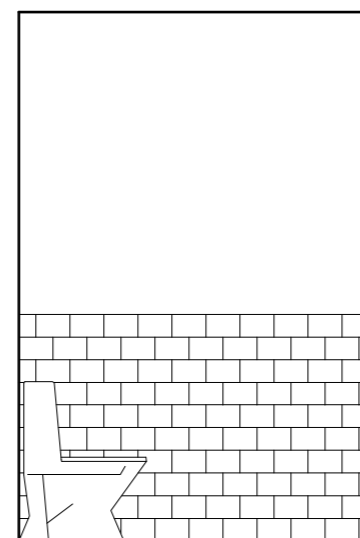
Projektio B1-B1

Projektio B2-B2

Projektio B3-B3

KUVA 48.

KUVA 49.

Seinälaatta:
Il Cento 120x180

Lattialaatta:
IQU ALCHIMIA ESAGONO
MIX 266x230

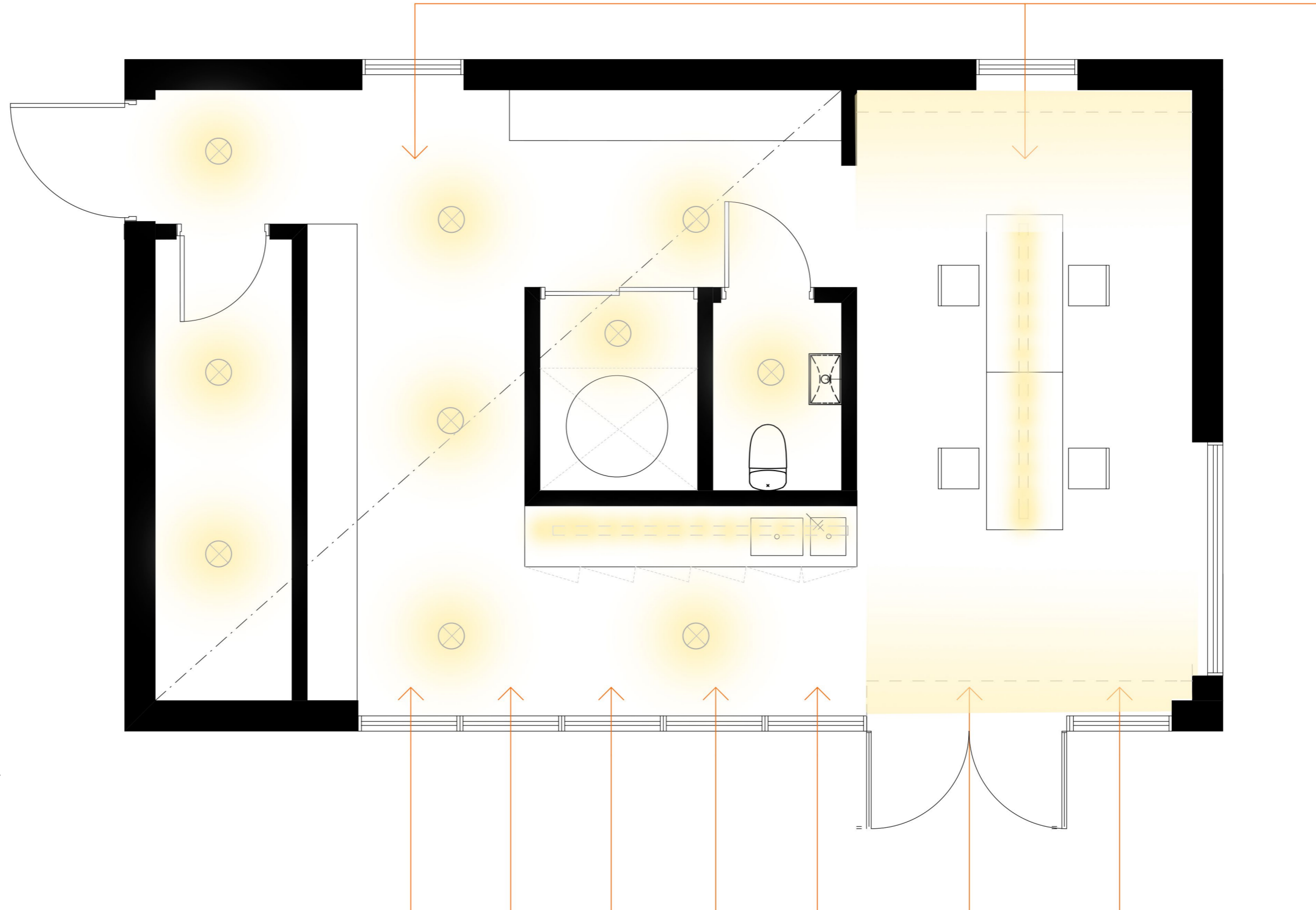
Kylpyhuonekalusteet:
IDO

KUVA 50.

VALAISTUSSUUNNITELMA

Keramiikkapajan ikkunaseinä sekä kattoikkuna tuovat hyvin luonnonvaloa sisälle, mutta iltoja sekä talviaikaa varten tarvitaan hyvä yleis- sekä kohdevalaistus. Koska studion puolella on suuri huonekorkeus, korostetaan tilan korkeutta katto-pintaa pitkin kulkevalla epäsuoralla valolla. Tällä saadaan aikaiseksi studion puolelle myös hyvä yleisvalo. Pöytien päälle tullaan sijoittamaan myös tarkempaa työskentelyä varten riippuvalaisimet. Työtilan puolelle asennetaan myös hyvä yleisvalaistus ja ainoastaan vesipisteen päälle tullaan asentamaan riippuvalaisimet kohdevalaistukseksi.

= LUONNONVALO

= YLEISVALAISTUS

= KOHDEVALAISTUS (TYÖSKENTELYVALAISTUS)

= EPÄSUORA YLEISVALAISTUS (HEIJASTETTU KATON PINTAA PITKIN)

TALOTEKNIikka

SÄHKÖ

Koska sähkö on ehdoton keramiikkapajalla ja sitä kuluu jonkin verran, liitetään rakennus sähköverkkoon. Eniten sähköä tarvitaan keramiikkauunin sekä sähkökäyttöisen dreijan käytössä. Keramiikkauuni vaatii kolmivaihevirran, joten tämä otetaan huomioon sähkövetojen tekemisessä. Katolle asennetaan aurinkopaneelit, jolla saadaan katettua suurin osa rakennuksen sähkökulutuksesta. Tätä varten on myös suunniteltava oma tekninen tila, sillä aurinkopaneelit tarvitsevat oman sähkökeskuksensa rakennuksen yhteyteen.

Pistorasioita sijoitetaan mahdollisimman moneen kohtaan, joka mahdollistaa työskentelyn eri puolilla rakennusta sekä esimerkiksi dreijan kanssa työskentelyn sopivassa paikassa.

VESI & VIEMÄRÖINTI

Tontilla on oma porakaivo käyttövedelle sekä jäteveesisäiliö asuinrakennuksen tarpeisiin. Mahdollisuuksien mukaan myös pajarakennus liitetään samaan järjestelmään. Putket tullaan asentamaan pinta-asennuksena, jotta niiden huoltaminen tulee helpommaksi. Näin myös putkivauriot sekä vuodot saadaan ajoissa huomattua. Putkiston vetämistä helpottamaan sekä kustannuksia säästämään kaikki juoksevaa vettä vaativat toiminnot on sijoitettu yhdelle seinälle.

Vesipisteen yhteyteen, lavuaarin alle, tullaan asentamaan keräävät savialtaat. Nämä altaat keräävät ylimääräisen saven pois jätevedestä, jolloin savi ei joudu viemäriputkiin. (Uotila, 2015). Muuten pajarakennuksen viemärointi tullaan suunnittelemaan normaalin viemärointisuunnittelun mukaisesti.

ILMANVAIHTO

Keramiikkapaja on työskentely-ympäristönä pölyinen, sillä jo materiaali itsessään saattaa aiheuttaa kuivaa savipölyä huoneilmaan. Ilmankosteuden tulee olla sopiva, jotta savi pysyy tuoreena eikä kuivu liian nopeasti. Suurin ilmanvaihdollinen ongelma on kuitenkin keramiikkauuni, joka tuottaa keramiikan polton yhteydessä hengitykselle haitallisia polttokaasuja (Uotila, 2015). Paras vaihtoehto onkin panostaa uunin ilmanvaihtojärjestelmään tai vaihtoehtoisesti huuvaan, jolloin kaikki haitalliset hiukkaset eivät pääse huoneilmaan. Huuva on pellistä, peltisepällä mittatilaustyönä valmistettu tuuletinkatos, joka sijoitetaan uunin päälle. Myös lasitteet ovat oma ongelmansa, sillä lasite koostuu mineraalijauheesta. Sekoitusvaiheessa kuiva ainesosa pölyää herkästi ja sekoitusvaihe onkin hyvä tehdä hyvin ilmastoidussa tilassa.

Keramiikkapajan uunihuoneeseen tullaan asentamaan mittatilauksena teetetty huuva, joka asennetaan kiinteäksi osaksi tilaa. Lisäksi huolehditaan, että tarvittavat hengityssuojaimet löytyvät pajan perusvarustuksesta. Laadukas sisäilma vähentää sairauksia, lisää tilan viihtyvyyttä sekä parantaa työtehoa (Liljeström ym., 2002).

LÄMMITYS

Pajarakennus tulee olemaan ympärivuotisessa käytössä, joten rakennukseen asennetaan sopiva lämmitysjärjestelmä. Asuinrakennukseen ollaan suunnittelemassa siirtymistä maalämpöön, joten tätä olisi hyvä hyödyntää myös pajarakennuksessa. Lattiaan asennetaan maalämpöputket, jotka pitävät rakennuksen peruslämmön yllä.

5 PIHASUUNNITELMA

PIHAN NYKYTILA

Piha on nykyisellään osittaisessa luonnontilassa. Tontin nimi, Lehtola, viittaa pihan alkuperäiseen tilaan, jollainen tontti oli ennen asuinrakennuksen rakentamista. Rakennusvaiheessa tontille jätettiin pieni puiden muodostama alue asuinrakennuksen vasemmalle puolelle sekä yksittäisiä puita tontin reunamille.

Asuinrakennuksen valmistuttua tontille istutettiin takapihan sembrännyt sekä etupihalle kuusia. Näiden lisäksi on istutettu myös marjapensaita sekä etupihalle kolme omenapuuta. Naapureiden puolelta tontin toisella sivulla on kuusiaita ja toisella puolella naapurin syreeniaita ulottuu myös Lehtolan puolelle. Asuinrakennuksen lisäksi tontilla on tällä hetkellä vanha leikkimökki sekä purkukunnossa oleva puuvarasto. Puuvarasto on tarkoitettu uusien pajarakennuksen myötä, sillä asuinrakennus on osittain puulämmitteinen.

Kaiken kaikkiaan tila on tällä hetkellä hyvinkin varjoisa istutusten vuoksi. Puut varjostavat liiaksi sekä puiden varjon ulottumattomissa oleva nurmikko on palanut kesäisin auringon paahteessa. Nurmikon lisäksi pihaa peittää osittainen sammalkerros, joka johtuu maaperän laadusta. Tämä on tuonut pihalle myös ötököitä ja muita tuholaisia. Piha-alueella ei myöskään ole pihatien lisäksi muita näkyviä pihapolkuja, vaan nurmikkoalue on yleensä rajoittuneessa käytössä.

TUNNELMA

TERASSI & PIHA

Koska aikaisemmin piha-alue ei ole ollut ahkerassa käytössä, on pihan viihtyisyyttä lisättävä. Toiveena on piha, jossa on miellyttävä liikkua ja terassi, jolla voi isommallakin porukalla istua iltaa. Uuden pihan tulisi rauhoittaa mieltä ja inspiroida pajalla työskenteleviä henkilöitä. Käytännöllisyyden vuoksi piha-alueen tulisi olla myös mahdollisimman helppohoitoinen, sillä asiakkaalla ei aina välttämättä ole aikaa pihan jatkuvaan hoitamiseen.

Koska piha-alueeseen ei nykyisellään ole ollut tarkkaa suunnitelmaa, on tuleva piha-alue harkitumpi kokonaisuus niin kasvillisuudellaan kuin sijoittelullaan. Pihalle tulisi olla mahdollista sijoittaa asiakkaan omaa taidetta, jotta pihasta tulisi yksilöllinen. Taiteen myötä pihassa on nähtävää myös talviaikaan, jolloin kasvillisuutta ei ole näkyvillä.

Asiakkaalle yksi suurimpia inspiraation lähteitä on luonto ja etenkin eri väriset kukat. Hän on myös kaivannut terassia, jossa voisi istua ja nauttia kesäpäivistä. Koska terassi on suunnitteilla pajarakennuksen yhteyteen, olisi hyvä hyödyntää terassia kesäisin myös keramiikan tekemiseen.

KUVA 52.

KUVA 53.

KUVA 54.

KUVA 55.

KUVA 56.

KUVA 57.

KUVA 58.

UUSI PIHASUUNNITELMA

Uuden pihasuunnitelman myötä pihan turhat, huonossa kunnossa olevat puut tullaan kaatamaan. Jotta pihan neliöt saadaan kestäisin hyödynnettyä, tullaan myös nurmikko uusimaan koko piha-alueelta. Vanha pinta rikotaan ja vanhat puiden kannot kaivetaan ylös. Tontille tuodaan siirtomaata, jolla tasoitetaan pihaa tasaisemmaksi, jonka jälkeen maaperä kalkitetaan huolellisesti. Mahdollisuuksien mukaan pihalle asennetaan siirtonurmikko tai kylvetään ruohikon siemeniä. Kaadettujen puiden tilalle tullaan istuttamaan korkeita tuijia tai muita havupuita, jotta syksyisin haravoitava lehtimäärä vähenee.

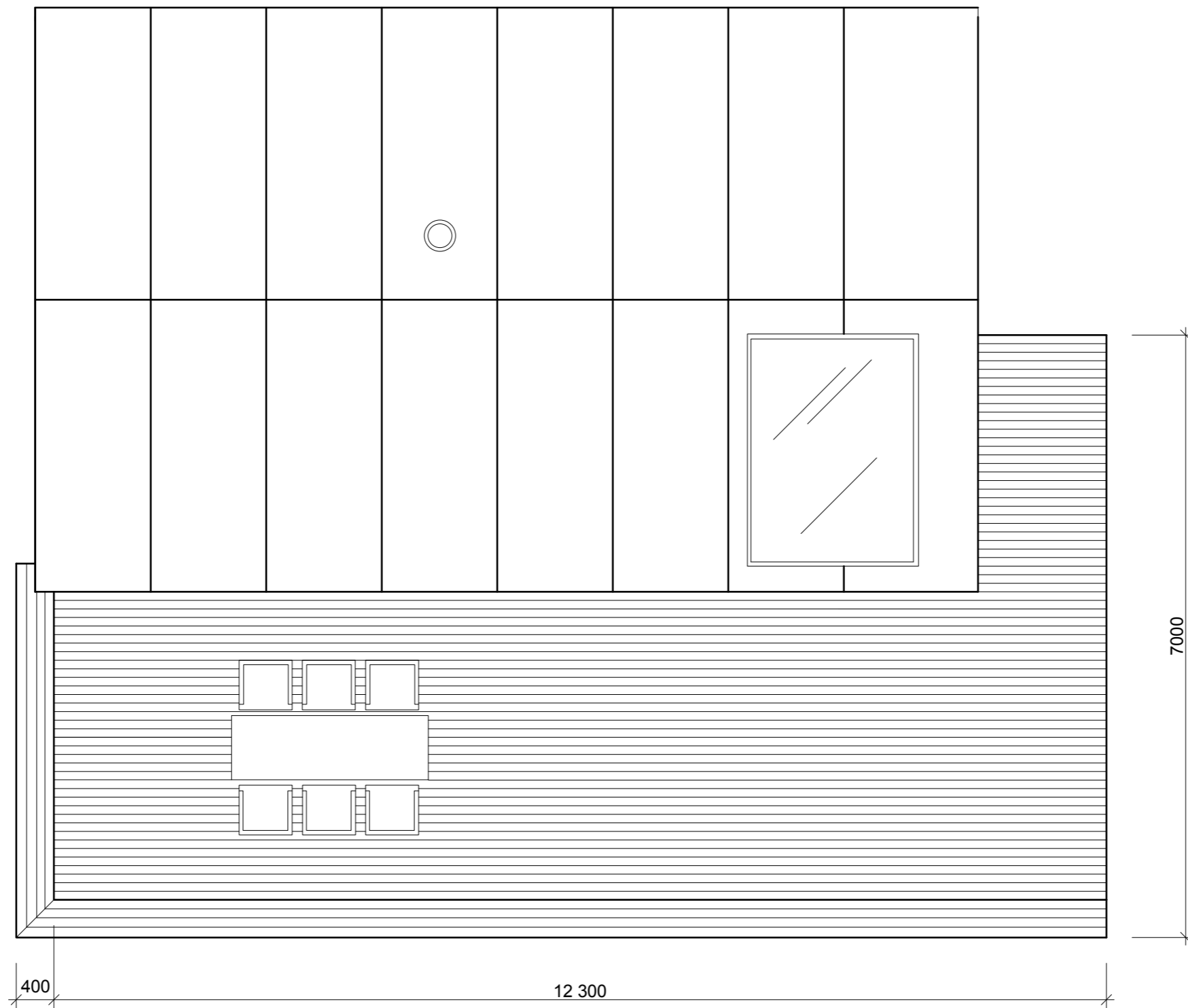
Pihatie tullaan suunnittelemaan uudelleen uuden pajarakennuksen myötä: tie päällystetään asfaltilla, jolloin tie pysyy hyvänä pitkäaikaisessa käytössä. Pihatieltä on yhteys uuden pajarakennuksen sivuovelle ja tähän yhteyteen sijoitetaan myös istutusalueet sekä uusi paikka lipputangolle.

Pajarakennuksen yhteyteen tullaan rakentamaan terassi, jolla on mahdollista työskennellä sekä mahdollisesti pitää myös illanistujaisia. Terassi rakennetaan niin, että sinne on mahdollista tulla myös dreiijaamaan. Näkymä lähinaapuriin tullaan rajoittamaan istutuksilla, jotta terassilla ja pajan sisällä pystytään työskentelemään häiriöttä. Vanha leikkimökki siirretään muualle, jolloin nurmialueesta saadaan selkeä nurmikenttä ilman ylimääräisiä asioita. Kaiken kaikkiaan uuden suunnitelman on tarkoitus selkeyttää piha-aluetta ja helpottaa sen hoitamista.

KUVA 59.

RAKENNUKSEN TERASSIPIIRUSTUS 1:60

ULKOTILAN MATERIAALI- JA VÄRIKARTTA

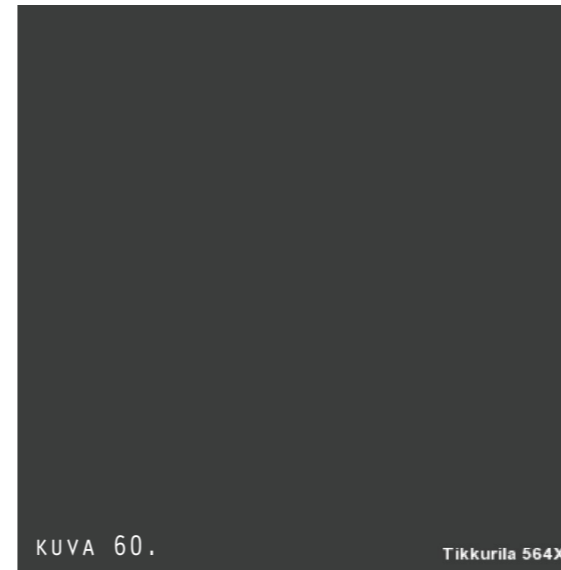
PIHA & TERASSI

PINNAT

KATTO Pajarakennuksen kattomateriaaliksi valitaan Ruukin Classic -teräskatto, johon asennetaan aurinkopaneelit. Katon väri valitaan mukailemaan seinien väriä.

SEINÄPINNAT Ulkoseiniin asennetaan Siparilan Tocoat -ulkoverhoilu ja ulkopinnat käsitellään Tikkurilan Ultra talomaalilla värisävyssä 564 X (tai vastaava värisävy).

TERASSI Pajarakennuksen ulkopuolelle rakennetaan patio piirustusten mukaan. Pation materiaaliksi valitaan lämpöpuu eli ThermoWood. Terassi käsitellään Tikkurilan Valtti -kuulthoodjyillä värisävyssä Kaisla 5061.

Kalusteet ja tekstiilit

MOOD Dining table 222 x 100 x 75 cm (Roltrade)

MOOD Nojatuoli 62 x 58 x 77 cm (Roltrade)

Pihavalaisimet

Norlys Arendal pollarivalaisin

Norlys Sandvik Up/Down

KUVA 63.

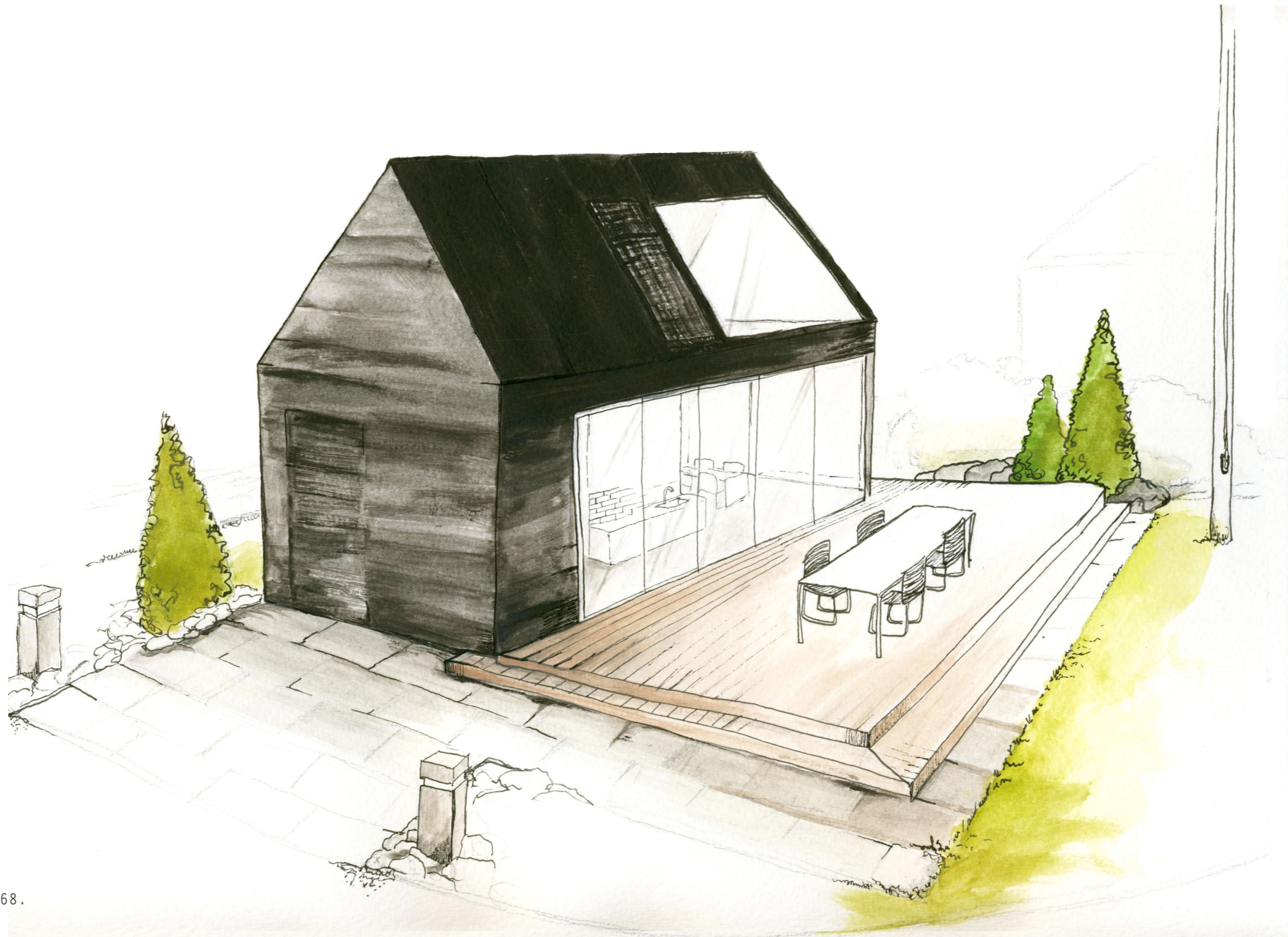
KUVA 64.

KUVA 65.

KUVA 66.

KUVA 67.

KUVA 68.

6 YHTEENVETO

Opinnäytetyöni tavoitteena oli suunnitella tilasuunnitelma keramiikkapajalle, jossa on mahdollisuus työskennellä saven parissa niin yksin kuin pienemmän harrastelijaryhmän kanssa. Jotta tavoitteet toiminnallisesta ja käytännöllisestä tilasta toteutuisivat, keräsin käytännön tietoa keraamikoilta heidän pajatiloistaan sekä muuta yleistä tietoa keraamiikan tekemisestä. Aiheena keramiikkapajan suunnittelu on myös itselleni tärkeä oman harrastetaustani vuoksi ja koin etenkin tiedon keräämisen ammattilaisilta erittäin mielenkiintoiseksi.

Aloitin opinnäytetyöprosessin haastatteluilla sekä luonnostelemalla ensimmäisiä luonnoksia sen tiedon pohjalta, mitä itselläni oli keramiikan tekemisestä. Jotta opinnäytetyöhöni olisi saatu laajempi tietopohja, olisi ollut hyvä sisällyttää enemmänkin eri keraamikkojen tietoa opinnäytetyöhöni. Kirjallista lähdeaineistoa keramiikkapajan suunnittelusta oli todella haasteellista löytää ja ainoastaan yhdestä kirjamateriaalista löytyi hieman laajempaa tietoa varsinaisesta tilasuunnittelusta. Keraamikkojen haastatteluilla olisi saanut tuotua syvyyttä työhöni ja olisin saanut laajemman vertalukohdan haastateltujen antamille tiedoille.

Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen työni lopputulokseen ja kokonaisuutena tämä on itselleni ollut antoisa ja opettavainen kokemus. Sain koottua tiiviin paketin, jolla pystytään viemään rakennusprojektia eteenpäin. Suunnitelma ei ole lopullinen, sillä se tulee käydä vielä rakennusinsinöörin kanssa läpi, jotta teknilliset ratkaisut saadaan vastaamaan käytäntöjä. Tämä saattaa aiheuttaa vielä rakenteellisia muutoksia niin rakennuksen sisä- kuin ulkopuolellekin. Myös budjettiasiat tulevat määrittämään varsinaisen rakennusprojektin etene-
misen.

LÄHTEET

KIRJALLISET LÄHTEET

Ching, Francis D.K.. 2007. Architecture: Form, space, and order (third edition).

Lappalainen, Markku. 2010. Energia- ja ekologiakäsikirja: suunnittelu ja rakentaminen. Helsinki: Rakennustieto Oy.

Liljeström Kimmo, Pentikäinen Juha, Ripatti Harri, Saaristo Pekka, Vasara Jukka. 2002. Puhtaan ilmanvaihdon suunnitteluohje. Espoo: Sisäilmayhdistys Ry.

Müller, Kristin. 2009. Savenvalajan käsikirja: keramiikkaa käsin rakentamalla ja dreijaamalla. Helsinki: Multikustannus Oy.

Tukiainen, Maaretta. 2010. Luova tila: tulevaisuuden työpaikka. Helsinki: Rakennustieto Oy

SÄHKÖISET LÄHTEET

Hyvinkään rakennusjärjestys.2010. Saatavissa: <http://www.hyvinkaa.fi/globalassets/asuminen-ja-ymparisto/rakennusvalvonta/ohjeet/rakennusjarjestys-1.5.2010.pdf> (luettu 10.4.2015)

Innolux. 2015. Toimisto ja työtilojen valaistus. Saatavissa: <http://www.innolux.fi/fi/toimisto-ja-ty%C3%B6tilojen-valaistus>. (luettu 17.4.2015)

Maankäyttö- ja rakennuslaki. 1999. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132> (luettu 10.4.2015)

RT 94-10819 ohjetiedosto. Kuvataiteilijoiden työtilat. Rakennustieto Oy 2004. Saatavissa: <https://www-rakennustieto-fi.ezproxy.metropolia.fi/bin/get/id/5guoZSPW8%3A%2447%2410819%2446%24pdf.0.0.5gunJ4y0i%3A%2447%24handlers%2447%24net%2447%24statistics%2495%24download%2495%24pdf%2446%24stato.5gv06pzjY%3AC1-RT%2495%248859/10819.pdf> (luettu 15.4.2015)

SFS 12464-1 ohjetiedosto. Sisävalaistusstandardi: vaatimustaulukko. Ensto 2009. Saatavissa: <http://www2.amk.fi/Ensto/www.amk.fi/opintojak-sot/0705016/1228387313247/1228462209986/1228462257834/1236345205406.html> (luettu 20.4.2015)

Zamek, Jeff. 2009. Using Studio Space to Increase Profits. Saatavissa: <http://ceramicartsdaily.org/ceramic-studio-equipment/using-studio-space-to-increase-profits/> (luettu 26.2.2015)

SUULLISET LÄHTEET

Rinne Sami, keraamikko, Sami Rinne Design, haastattelu 16.2.2015

Uosukainen Riitu, keraamikko, Septaria / Kerasil, haastattelu 17.2.2015

Uotila Atta, keraamikko, Saviklaneetti, haastattelu 17.1.2015

KUVALUETTELO

Kannen kuva: Heli- Maria Lallinaho 2015

Kuva 1. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 2. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 3. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 4. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 5. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 6. <https://www.flickr.com/photos/decor8/8281313312/> (luettu: 14.4.2015)

Kuva 7. <http://www.hca.ac.uk/Students/Workshops-Resources> (luettu: 14.4.2015)

Kuva 8. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 9. Müller, Kristin. 2009: s. 19.

Kuva 10. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 11. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 12. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 13. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 14. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 15. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 16. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 17. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 18. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 19. <http://www.homedit.com/19-artists-studios-and-workspace-interior-design-ideas/contemporary-attic-artist-studio/> (luettu: 14.4.2015)

Kuva 20. <http://www remodelista.com/posts/studio-visit-tortus-copenhagen> (luettu: 14.4.2015)

Kuva 21. Heli-Maria Lallinaho 2015: Alkuperäinen Francis D.K. Ching 2007.

Kuva 22. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 23. <http://isonkivenjuureen.blogspot.fi/2012/06/plushuvila.html> (luettu: 14.4.2015)

Kuva 24. https://hiddencreekbc.files.wordpress.com/2012/10/dsc_01091.jpg (luettu 14.4.2015)

Kuva 25. <http://katinkokeellisetremontit.blogspot.fi/2015/02/rakenna-si-susta-2015-messut-turussa.html> (luettu 14.4.2015)

Kuva 26. <http://www.randolphartsguild.com/wp-content/uploads/2014/03/chad-firing-ground-hog-kiln.jpg> (luettu 14.4.2015)

Kuva 27. <http://www.asuntomessut.fi/ru/blog/ps-putkeen-meni/house-crush-moderni-lato-uudessa-seelannissa> (luettu 14.4.2015)

Kuva 28. <http://netdna5.nordicdesign.ca/wp-content/uploads/2012/02/Wood-and-concrete.jpg> (luettu: 14.4.2015)

Kuva 29. <http://www.neonebu.com/tremendous-nordic-interior-in-sparkling-white-stark/impressive-wooden-table-at-design-wooden-dining-in-monochrome-nordic-living/> (luettu: 14.4.2015)

Kuva 30. <http://www.wellbeing.com.au/blog/join-mindfulness-meditation-challenge/> (luettu: 14.4.2015)

Kuva 31. http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/categories/business/room-set/20141_ibrs13a/ (luettu 14.4.2015)

Kuva 32. <http://www.verhokauppa.fi/Verhokangas-yksivaerinen-valkoinen-lae-pikuultava-leveys-140cm-Winters> (luettu 14.4.2015)

Kuva 33. <http://textures.lovelystock.com/texture/bare-concrete-4/> (luettu 14.4.2015)

Kuva 34. <http://kohteet.pdx.fi/turunhuoneistomarkkinat/sell/view/76/5981> (luettu 14.4.2015)

Kuva 35. <http://www.hienopuuseppa.fi/tuotteet/projektikohteet/pinoa> (luettu 14.4.2015)

Kuva 36. <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/S99014550/#/S79001983> (luettu 14.4.2015)

Kuva 37. <http://www.mansionschools.com/collegiate-floor-sculpture-pottery-stand-231882-sculpture-ceramics-clay-tools.html> (luettu 14.4.2015)

Kuva 38. <http://www.dezeen.com/2014/01/09/space-copenhagen-creates-nautical-lamps-for-tradition/> (luettu 14.4.2015)

Kuva 39. http://www.kalafranaceramics.com.au/Sydney_subway_tiles.html (luettu 14.4.2015)

Kuva 40. http://www.tikkurila.fi/kotimaalarit/varit/varikartat_sisamaalaukseen/tunne_vari_-_varikartta/kylmat_maanlaheiset/v487.11959.xhtml (luettu 14.4.2015)

Kuva 41. http://www.kvik.fi/fi-FI/Keittiot/Milk_kitchen (Luettu 14.4.2015)

Kuva 42. <http://www.ajtuotteet.fi/hyllyt-ja-lavatelineet/kansiohyllyt/arkistohylly-light/4063787-1546470.wf> (luettu 14.4.2015)

Kuva 43. <http://www.ajtuotteet.fi/toimistokalusteet/sailytyskaapit/suuri-sailytyskaappi/461970-57585.wf> (luettu 14.4.2015)

Kuva 44. http://www.eglo.com/finland/Products/Main-Collections/Wohnraumleuchten/IDUN-2/93942/%28node_id%29/59646/%28offset%29/12/%28luminaire_type_interior_ceiling_luminaire%29/DEL,WDL/%28luminaire_type_interior_recessed_mounted_luminaire%29/AUL,EIL,SPL (luettu 14.4.2015)

Kuva 45. <http://www.innolux.fi/fi/valaisin/ty%C3%B6tilavalaisin/napoli-2-%C3%97-35-w> (luettu 14.4.2015)

Kuva 46. http://www.franke.com/content/kitchensystems/fi/fi/home/tuotteet/bymodelrange/liesikuvut/kartano_11_puuliesikupua/160cm/110_0176_708_detail.html (luettu 20.4.2015)

Kuva 47. <http://www.kerasil.fi/Nabertherm-Top-60R-pyoereae-uuni> (luettu 20.4.2015)

Kuva 48. <http://www.imolaceramica.com/en/products/collection/cen-to-per-cento/> (luettu 20.4.2015)

Kuva 49. <http://www.cottoceramix.nl/webshop/vloertegels/porcellanato/alchimia/producten/alc101m/> (luettu 20.4.2015)

Kuva 50. <http://www.occa-home.co.uk/chelsom-bathroom-illuminated-wall-mirror> (luettu 20.4.2015)

Kuva 51. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 52. <http://www.trendir.com/house-design/rectangular-addition-to-triangular-a-frame-house.html> (luettu 20.4.2015)

Kuva 53. <http://ronneb.com/the-key-to-success-and-happiness-peace-of-mind/> (luettu 20.4.2015)

Kuva 54. <http://howtospendit.ft.com/gardens/7125-minimalism-to-the-max> (luettu 20.4.2015)

Kuva 55. <http://themerrythought.com/parties/summer-garden-party/> (luettu 20.4.2015)

Kuva 56. <http://www.bunnylewis.com/products-page/sculpture/bust/> (luettu 20.4.2015)

Kuva 57. <http://www.armstronggrowers.com/pages/expertise/armstrong-advantage/peace-of-mind-advantage> (luettu 20.4.2015)

Kuva 58. <http://blackthumbgardener.com/peonies-plant-of-the-week/> (luettu 20.4.2015)

Kuva 59. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kuva 60. http://www.tikkurila.fi/kotimaalarit/varit/varikartat_ulkomaalaukseen/puutalot-varikartta/564x.12125.xhtml (luettu 20.4.2015)

Kuva 61. <http://ellit.fi/sisustus/puutarha/terassin-ja-pihan-ideagalleria/myrskypaasky-takapihan-terassi> (luettu 20.4.2015)

Kuva 62. <http://www.ruukkiroofs.com/Roofing-products/Solar-energy-solutions/Ruukki-solar-power-package> (luettu 20.4.2015)

Kuva 63. <http://www.roltrade.com/index.php?k=17053> (luettu 20.4.2015)

Kuva 64. <http://www.roltrade.com/index.php?k=17093> (luettu 20.4.2015)

Kuva 65. <http://www.grillikauppa.com/iso-lyhty-gloria-3-kpl-setti> (luettu 20.4.2015)

Kuva 66. <https://www.engineeringwithlight.com/norlys-products/norlys-arendal-bollard-large.html> (luettu 20.4.2015)

Kuva 67. <https://www.engineeringwithlight.com/norlys-sandvik-up-down-led-wall-light.html> (luettu 20.4.2015)

Kuva 68. - 72. Heli-Maria Lallinaho 2015

Kaikki muu kuvamateriaali on tekijän omia.

LIITTEET

LIITE 1: Rinne Sami, keraamikko, Sami Rinne Design, haastattelu 16.2.2015

LIITE 2: Uosukainen Riitu, keraamikko, Septaria / Kerasil, haastattelu 17.2.2015

LIITE 3: Uotila Atta, keraamikko, Saviklaneetti, haastattelu 17.1.2015

LIITE 1

Millaisia aikaisemmat työtilasi ovat olleet?

Minulla on ollut aikaisemmin kaksi erilaista työtilaa. Ensimmäinen sijaitsi Kuopiossa, joka oli n. 200 m² vanha hevosstalli, jossa työskentelin kahden muun keramiikkayrittäjän kanssa. Jaoinme vetokaapin ja paineilman sekä kipsidreijan, mutta jokaisella oli oma uuni. Pystyimme kuitenkin hyödyntämään toistemme laitteita. Toinen pajatila sijaitsi Jyväskylässä, joka oli puoliksi kellaritilaa. Tila oli suurin piirtein sellaiset noin 80 neliötä ja samassa tilassa oli toinen keraamikko myös työskentelemässä. Omat tilat on kuitenkin paras vaihtoehto, sillä yhteistilassa on aina tärkeää olla hyvät henkilökemiat keskenään ja näin ei välttämättä aina ole. Omissa tiloissa saa olla rauhassa ja pystyy paremmin myös työllistämään harjoittelijoita: minulle on piakkoin tulossa neljäskymmenes harjoittelija kuudentoista vuoden sisällä.

Onko nämä tilat suunniteltu niin, että tänne mahtuu myös muita työskentelemään? Mikä on näiden tilojen maksimihenkilömäärä? Käykö tilassa myös harrastelijaryhmiä?

Minulla on ollut täällä parhaimmillaan kaksi harjoittelijaa yhtä aikaa työskentelemässä. Toimin myös opettajana, joten täällä käy myös oppilaita. Täällä on ollut noin kymmenen oppilasta per kerta. Välillä tullaan tänne tekemään koristeita, koska itselläni on paineilmaruisku, jolla saadaan niitä tehtyä ja näytän myös valudemonstraatioita.

Periaatteessa näihin tiloihin saisi vielä toisenkin henkilön työskentelemään vakituisesti, mutta se vaatisi samaa tekniikkaa eli myös toisen tekijän tulisi työskennellä valusavella.

Kuinka monta neliötä studiossasi on?

Sanoisinko, että arviolta noin 50-60 neliötä eli kompakti tila.

Kuinka paljon olet itse pystynyt vaikuttamaan näihin pajatiloihin ja sisältöön? Kyseessä kun on vanha talo, niin mitä on pitänyt ottaa huomioon?

Tämä talo on valmistunut 1934. Olen itse saanut vaikuttaa täysin näihin tiloihin. Koulussa tuotannosuunnittelussa on opetettu, että mitä kaikkea pitää ottaa huomioon: esimerkiksi, että uunille on huuva sekä vaihtovirta, jonka taloyhtiön kautta sain studiooni. Ainoa on, että seinille ei saa kiinnitettyä hirveästi mitään, sillä koska kyseessä on vanhempi talo, niin seinämateriaali on liian halkeilevaa kiinnittämiseen. Saostusallas löytyy vesipisteeltä.

Miten sinulla on ilmanvaihto suunniteltu studiossasi?

Itselläni on uunin yhteydessä huuva. Studioni takaovi falskaa, koska kyseessä on vanha ovi, jota taloyhtiö ei korjaa. Tästä syystä välillä hyödynnän läpivetoa jättämällä takatilan välioven auki ja etuoven postiluukun auki, jotta saan ilman vaihtuvuutta lisättyä kun uuni on vielä päällä. Kesäisin teen etenkin näin ja avaan ovet myös auki, sillä muuten tämä tila on kuin sauna. Yleensä teen siis näin, kun olen itse paikalla. Tosin hyödynnän uunista tullutta lämpöä tilassa mm. siihen, että muotit ja savi kuivuisi nopeammin.

Miten täällä on mietitty materiaalit ja lähinnä siis pintamateriaalit, etenkin lattiat ja seinät?

Olen mennyt niillä materiaaleilla, mitä täällä olikin eli on olemassa sellainen vanha käsitys, että pitäisi olla betonilattia ja viemäri, mikä ei omasta mielestäni pidä paikkaansa ollenkaan. Mielestäni paras lattiämateriaali on laminaattilattia, jonka saa helposti puhdistettua lastalla ilman vettä. Lasta hioo kuivuneen saven helposti pois ilman vettä. Olin itse aikaisemmin siinä luulossa, että betoni olisi paras materiaali, mutta se on vain kylmä, kova ja elimistölle ei hyvä. Lisäksi betonilattia on hankalampi puhdistaa, koska siihen tarttuu kaikki lika. Laminaattilattia joustaa hyvin ja helppo ylläpitää: jos laminaattilattialle tippuu kera-

miikkaa, niin se ei niin helposti mene rikki kuin verrattuna betonilattiaan. Puulattia on myös hyvä, esimerkiksi Skotlannissa, jossa olin työharjoittelussa, niin siellä oli pajalla lankkulattia.

Pölyä ja likaa muodostuu pajalla paljon. Jos maassa on yksikin savenpalanen, se tarttuu kengän pohjaan ja kuivuu ja sitä sitten kuljettaa ympäriinsä. Saa olla jatkuvasti väistelemässä savinokareita. Tästä syystäkin tykkään työskennellä itsekseni, sillä näin olen vastuussa vain itselleni tilojen siisteydestä. Tästäkin syystä on hyvä asia, että tilat ovat pienet, jotta siivoaminenkin tapahtuu nopeammin.

Palatakseni vielä ilmanvaihdollisiin asioihin, millä tavalla paloturvallisuus tulee ottaa huomioon pajatilassa? Uunihan kuumenee isoihin lukuihin, pitääkö tämä ottaa huomioon jotenkin?

Kyllä, täälläkin on käynyt palotarkastaja paikalla ja tänne on tulossa vaahtosammutin vielä lisäämään turvallisuutta. Historia ei tosin tunne tapausta, josta sähköisestä keramiikkauunista olisi syttynyt tulipalo. Studiostani löytyy myös sammutuspeite. Uunin ympärillä on hyvä löytyä n. puolimetriä tyhjää tilaa joka suunnalle. Tässä ei kuitenkaan olla tekemisissä tulen kanssa, vaikka uuni kuumeneekin.

Miten pajatilassa tulee ottaa ergonomia huomioon?

Ergonomia tulee ottaa huomioon istuessa, että istuu suorassa ja käsillä on hyvä asento, kun työskennellään. Itselläni on SALLI-satulatuoli, jolla saan myös istumakorkeuden säädettyä tarpeen mukaan. Lisäksi on hyvä muistaa seisoa välillä. Tasot tulee myös olla sopivalla korkeudella itselle. Itselläni on tällä hetkellä liian matalatyöpöytä ja se kyllä tuntuu työskennellessä. Työasento on todella tärkeä. Nostaminen on myös todella tärkeä seikka ottaa huomioon ja tähän olen yrittänyt itse panostaa, sillä usein tulee nostettua väärin ja tämä kuormittaa selkää. Esimerkiksi, jos minun pitää nostaa iso savisammio, niin en nostakaan sitä

yksin, vaan voin ottaa sieltä vain tarvittavan määrän kerrallaan joko valusavea tai lasitetta, etten nosta koko sammiota kerralla. Tämä on yksintyöskentelyssä aina haasteena miettiä, miten toimii parhaiten yksikseen.

Miten viemäröintiasiat tulee ottaa huomioon?

Täällä löytyy saostusallas, se on kaikista tärkein. Tämän pystyy helposti itselle rakentamaan. Ensimmäiseen altaaseen tulee isoimmat savilietteet ja kököt ja seuraavaan jää seuraavat pienemmät kököt ja sitten vasta jätevesi menee viemäriin.

Palatakseni vielä tiloihin, onko käsite tilaohjelma tuttu eli miten tilat on sijoitettu toisiinsa nähden?

Ennen kuin tulin tänne työskentelemään, jouduin sentti sentiltä miettimään, mikä toiminto tulee mihinkin ja mitä mahtuu ja minne mahtuu. Lisäksi piti miettiä, mistä tinkiä. Ja nimenomaan se, että uuni on tilan takaosassa juurikin käytännöllisyyden vuoksi, jotta se vie lämpöä oikeaan suuntaan. Etuosassa on shop-osuus, joka on jaettuna verhoilla studiostani. Verhot pitävät hyvin pölyn jaoteltuna, sillä vilkkaalta kadulta tulee pölyä, mutta sisältä tulee sitten taas savipölyä.

Koska olen työskennellyt kolmessa eri pajassa, olen pyrkinyt niistä jokaisesta oppimaan jotakin. Tässäkin kun työskentelelen (Rinne demonstroi pajapuolellaan työpisteen ääressä), niin kun olen edelleenkin isoa työpajaa vastaan, niin tässä minun tarvitsee vain kääntyä, niin olen jo seuraavan työvaiheen äärellä. Kaikki on tässä lähellä. Järjestelen aina työpöytäni tilanteen mukaan, koska jos massatuotantona tekee jotakin työvaihetta, niin järjestelmällinen työvaiheiden suunnittelu vähentää turhaa ajankäyttöä. Parin sadan neliön työtilassa joutui menemään huoneesta toiseen ja raahaamaan tavaraa paikasta toiseen pidemmän matkaa kuin nyt. Tässä on lähestulkoon kaikki mitä tarvitsen, kipsidreiija voisi olla vielä mukava lisä, jos tilat antaisivat myöden.

Miten valaistus on mietitty pajatilassa?

Valaistuksen mieltäisin ihan ammattilaisen avustuksella, jotta se olisi kaikin puolin hyvä. Luonnon valo olisi ehdottomasti hyvä vaihtoehto, lasikatto olisi mahtava.

Millaisessa työympäristössä itse työskentelet mieluiten?

Itselleni työskentely vaatii tietynlaista sosiaalisuutta. Pidän siitä, että saan olla ihmisten lähellä ja tämä on myös myynnillisesti todella tärkeää. Pidän siitä, että saan istua ulkona, studioni rappusilla ja jutella ihmisille samalla. Itselleni kaupunkiympäristö on viihtyisin, sillä voin itse valita, missä kävelen ja katselen ympärilleni. Tässä on puistoja lähellä sekä merenranta kävelyetäisyydellä. Tässä on kaikki lähellä. Itse saan paljon ihmistä energiaa ja kaupunkiympäristössä saa olla ihmisten lähellä.

Palatakseni vielä keramiikkapajaan, mitkä tekijät muodostavat sinulle keramiikkapajan?

Ehdottomasti uuni on tärkein työväline ja sitten tekniikasta riippuen itse tarvitsen pöytätasoja, hyvät työtuolit ja koska itse työskentelelen muottien kanssa, tarvitsen kipsiä ja vesipisteen. Dreija löytyy, sekä muovauslaite. Ilmastointi on tärkeä ja tarpeeksi sähköä. Pajamyymälä sopii mielestäni joka pajalle, sillä se tuo näkyvyyttä ja mahdollisuuksien mukaan näyteikkuna.

Onko hyvä, jos tavarat saisi piiloon tarvittaessa?

Itselläni on takahuone, joka on aivan täynnä erilaisia tarviketta ja paljon turhaakin. Mitä isompi varastotila sitä helpommin sinne kertyy myös turhaa. Itselläni on vielä kotona halkovarasto täynnä varamuotteja. Pidän siitä, että tavarat ovat siististä näkyvillä omilla paikoillaan. Koska itselläni on shop studioni yhteydessä, se ikään kuin toimii omana varastonaan valmiille tavaroille ja saan ne sinne esille myytäväksi. Koska tämä on pieni tila, pyrin maksimoi-

maan tilojen tehokkuuden.

Mikä on oma työhistoriasi lyhyesti?

Olen valmistunut Tervolan käsi- ja taideteollisuus oppilaitoksesta vuonna 1994 ja tämän jälkeen Kuopion muotoiluakatemista vuonna 1998. Olen myös valmistunut opettajaksi vuonna 2003 ja yrittäjäksi vuonna 2004. Opettaja sijaisuuksia olen tehnyt parikymmentä vuotta.

LIITE 2

Onko sinulla ollut omia työtiloja?

Minulla on oma työhuone, mutta en työstä siellä omaa tuotantoa. Minulla ei esimerkiksi ole omaa keramiikkauunia siellä, vaan tuon ne poltettavaksi tänne Septariaan. Minulla on joskus ollut oma uuni, mutta tällä hetkellä poltan työni täällä.

Osaatko kertoa, miten Septariassa on suunniteltu tilat?

Uunit kannattaa sijoittaa erilliseen tilaan, jos se vain on mahdollista, koska uuneista tulee polttokaasuja huoneilmaan. Tästä syystä on hyvä ottaa huomioon myös tilojen ilmanvaihto. Erillinen lasituspiste kannattaa olla: meillä se on sijoitettuna tänne välitilaan. Tässäkin kannattaa ottaa huomioon lasitepöly, jonka vuoksi myös lasitepisteellä on hyvä olla ilmanvaihtoasiat mietittynä ja ehkä mielellään myös vetokaappi.

Monta henkilöä näihin tiloihin mahtuu yhtä aikaa työskentelemään? Paljonko neliöitä Septarian tiloissa on?

Ryhmäkoot kurssilla on maksimissaan viisitoista henkilöä, joten se alkaa olemaan jo maksimaalinen määrä. Varsinaista neliömäärä en osaa sanoa, paljonko näissä tiloissa on tilaa.

Miten pintamateriaalit kannattaa miettiä keramiikkapajassa?

Uunihuoneessa ei kannata olla mitään palavaa materiaalia. Muualla on hyvä, jos pinnat ovat mahdollisimman helpot puhdistaa, sillä kvartsipöly on haitallista. Paras lattiainfraaali on sellainen, että sen pystyy helposti pestä märällä ja vetämään esimerkiksi lastalla kuivaksi. Itse valitsisin ehkä linoleumin omaan pajatilaan ja asentaisin vielä kunnan vesieristeet sen alle, niin pystyy ongelmitta myös pesemään lattiat.

Miten viemäröintiasiat tulisi ottaa huomioon keramiikkapajassa?

Vesipisteen sekä muiden viemäriaukkojen yhteydessä tulisi olla asennettuna saostusaltaat, mitkä keräävät lietteen.

Miten ergonomia tulisi ottaa huomioon keramiikkapajassa?

Pöytien korkeuksiin on ehdottoman tärkeä kiinnittää huomiota. Tämä asia on riippuvainen siitä, työskenteletkö istuen vai seisten. Itse työskentelen enimmäkseen valutekniikalla sekä käsinrakentamalla. Paras vaihtoehto käsinrakentajan näkökulmasta on säädettävä pöytä, jolloin pystytään tarvittaessa työtehtävän mukaan vaihtamaan työskentelyasentoa. Satulatuoli on myös hyvä olla olemassa. Myös kavalettien korkeuksilla pystytään vaikuttamaan ergonomiaan.

Millainen on hyvä valaistus keramiikkapajassa?

On hyvä, jos saa työpisteelle kohdevalaisimen. Hyvä yleisvalaistus on tärkeintä. Meillä on täällä ollut käytössä loisteputket ja niillä olemme hyvin pärjänneet. Jos on sopiva yleisvalaistus, niin kohdevalaistusta ei välttämättä edes tarvita. Omalla työhuoneellani on kohdevalaisimet yleisvalaistuksen lisäksi. Luonnonvalo on paras, mutta Suomen olosuhteissa luonnonvaloa ei aina ole.

Miten varastointi tulee suunnitella keramiikkapajassa?

Varsinkin kaikki pölyävät raaka-aineet olisi hyvä säilyttää omassa tilassaan, jos mahdollista. Meillä ne on täällä säilytettynä erillisessä tilassa kannellisissa astioissa. Varastointitilan tarve riippuu täysin tuotannon määrästä. Esimerkiksi valutekniikalla tarvitaan tilaa muoteille sekä valumassalle.

Mikä sinulle tekee tilasta luovan? Mistä inspiroidut?

Luonnonvalo inspiroi. Itse inspiroidun ylipäätään eniten

luonnosta ja viihdynkin myös luonnossa enemmän kuin kaupunkiympäristössä.

Mitkä tekijät muodostavat sinulle keramiikkapajan?

Keramiikkauuni on todella tärkeä tekijä tai yleensä mahdollisuus polttaa esineet. Työpöytä, tuoli sekä työvälineet tarvitaan myös. Lisäksi vesipiste on ehdoton. Näillä elementeillä pystytään hyvin työskentelemään. Tietysti sitten lasitusruisku on myös hyvä olla, jos haluaa siistiä jälkeä.

Ruiskutuksessa menee kuitenkin jonkin verran lasitetta hukkaan, joten jos haluaa olla taloudellinen, niin perinteinen käsin lasittaminen on hyvä vaihtoehto. En näe eroa ammattilaisen sekä harrastelijatilan välillä, sillä niistä kuitenkin löytyy suurinpiirtein samat työvälineet. Tietysti erikoistyövälineet, kuten esimerkiksi kompressori tai lasiteruisku, löytyvät useimmiten vain ammattilaispajoilta. Muuten käytetään aika paljon samoja työvälineitä.

GALLERIA
SEPTARIA
KERAMIKKAKESKUS

**S
E
P
T
A
R
I
A**

KAAPELI

LIITE 3

Millaisia aikaisemmat työtilasi ovat olleet?

Tuota, mulla ei ole aikaisemmin ole ollut omia työtiloja. Olen työskennellyt muiden tiloissa eri puolilla Suomea ja ympäri maailmaa. Nämä työtilat eli se, missä tällä hetkellä istutaan täähän on näyttelytila ja tämä on noin 3 kolme vuotta vanha. Varsinainen työtila on valmistunut vuonna 1991 ja siihen oli suoraan tarve. Olin tilanteessa, jossa minulle oli sattunut paha työtapaturma ja en pystynyt tekemään työtä, jota aikaisemmin tein. Ennen keramiikkaa tein ihan muuta kuin keramiikkaa. Silloin jo yli 80 vuotias isäni päätti, että tälle muijalle tehdään oma pajatila. Isäni oli vanhan polven arkkitehti ja hän teki piirustukset myöskin pajatilaa varten. Hän myöskin hoiti rahoituksen, mikä vastaa varmaan sinun kysymykseesi tilojen rahoituksesta. Vuonna 91 aloitettiin rakennustyöt ja koska niukoilla varoilla tehtiin, päätettiin rakennustyöt hoitaa osissa eli siivu kerrallaan. Tähän asti on toteutettu kaksi siivua kolmesta. Oletettavaa on tässä vaiheessa, että kolmatta siivua ei tulla koskaan toteuttamaan, koska tarpeeni ovat kutistuneet siitä alkuperäisestä.

Mistä lähti tarpeet isompaan tilaan ja mistä huomasit, että pienemmät tilat ovat kuitenkin ihan riittävät?

Alun alkaen oli suunnitteilla yksi iso työtila, johon oli yhdistetty pieni keittiö sekä märkätilat ja ihan pieni sivutyöhuone. Tässä oli kaikki, jopa varastotilat. Tämä sisälsi myös tilat, jonne asiakkaat tulivat katsomaan valmiita tavaroita. Se oli alusta alkaen selvää, että se ei tule riittämään, kuin ihan alkuun. Eli kun tuo aikaisempi rakennettiin vuonna 1991, niin toinen osa rakennusta rakennettiin jo -94. Tänä päivänä se on itselleni mahdottoman hyvä työtila. Siihen rakennettiin yksioikoisesti vain yksi iso työhuone eli sisääntulo huone näiden edellisten huoneiden eteen. Sinne roudasin aluksi kaikki valmiit työt eli se tila toimi aluksi näyttelytilana. Mutta kun kaikki on avointa tilaa, niin saven kanssa kun työskennellään, niin minähän teen ammatiksi pölyä! Kaikki tilat ovat aina pienessä savipölyssä. Oli

kurjaa esitellä töitä, koska kaikki valmiit työt olivat aina pölyssä. Siksi toisekseen minulla oli onnekas tilanne, koska minulla oli apuri käytettävissä, joka helpotti työskentelyä. Kuitenkin kahden ihmisen työtilana pajatilani on kyseenalaista. Yhdelle tilat ovat kuitenkin riittävät. Lisäksi tilat sopivat myöskin kerhotoimintaan: pajassa kokoontuu kerran viikossa harrastajien piiri eli sinne mahtuu 6-7 henkilöä oikein hyvin.

Onko tilat suunniteltu niin, että sinne mahtuu myös harrastajia vai onko ne suunniteltu yhdelle keraamikolle?

Kyllä se on jo alunperin mietitty, että sinne mahtuu myös väliaikaisesti harrastajia tekemään. Alku pohjasuunnitelma oli todella toimiva. Itselläni on ollut kunnia työskennellä monelaisissa tiloissa, joten minulle oli muodostunut näkemys siitä, mitä minä haluan omaan pajatilaani. Sittemmin jääripäisellä isälläni oli tietenkin myös omia näkemyksiä tiloista, joten nykyiset tilat ovat kompromissi siitä.

Millaisia rakenteellisia asioita pitää ottaa huomioon pajatiloja suunnitellessa? Paloturvallisuus, materiaalit, miten tilat sijoittuvat?

Olin alusta alkaen mukana prosessissa ja tiesin, että keramiikka voidaan tehdä kodinomaisissa tiloissa. Ainoa lisävaatimus on, että vettä käytetään väljemmin ja pehmeitä sisustusmateriaaleja (seinä- ja muut pintamateriaalit) ei voida käyttää. Kaikki pitää olla kohtuullisen helposti puhdautta pidettävää. Omassa pajassani on käytetty materiaaleina puuta (seinissä, kaikki seinät ovat puuta) ja kaikki lattiat ovat jonkun asteista linoleumia eli muovimatttoa. Ensimmäiseen osaan rakennusta otettiin lattia materiaaliksi kaikista parasta linoleumia, mitä vain löytyi. Se kestää loistavasti kulutusta. Muovimatto on siitä hyvä, että sen voi vetää lastalla puhtaaksi. Tosin olen huomannut, että tilassa, jossa harrastelijaryhmä kokoontuu, ei ole koskaan ollut tarvetta tällaiseen eikä siinä tilassa ole edes lattiakaivoa.

Onko linoleum paras lattiamateriaali?

Paras vaihtoehto keramiikkapajassa olisi varmasti kollegani pajassa käytetty hierretty betoni. Betonilattian tosin pitää olla nimenomaan hierretty betoni, ei missään nimessä liian karkea. Se ei saa myöskään olla maalattu betoni, koska se on liian liukas.

Miten paloturvallisuus tulee ottaa huomioon keramiikkapajassa? Esimerkiksi keramiikkauunin kannalta?

No, keramiikkauuni kuumenee, mutta sehän kuumenee vain sisältä. Nämä paloturvallisuusasiat koskee nimenomaan vain uunia eli uunissa tulee olla riittävät jalat, että se ei kuumenna lattiaa. Itselläni on uunin alla kiviaineslevy varmuuden vuoksi. Uunin tulee olla sijoitettuna n. 15cm puuseinästä irti.

Miten tuuletus/llamstointi tulla olla mietittynä?

Pitää miettiä tarkkaan. Itselläni oli alussa vain yksi uuni (itselläni on vain pieniä uuneja, n. 110 litraisia), mutta tällä hetkellä uuneja on kolme kappaletta. Aluksi ainut keramiikkauunini oli täysin ilman huuva/ilmastointia, mutta ei kestänyt kuin toista vuotta (mähän käytin sitä uunia koko ajan, koska se oli silloin ainut uunini), niin sen yläpuolella oleva ikkuna oli ihan läpinäkymätön eli uunikaasut olivat tiivistyneet siihen ikkunaan. Tiivistyvät ne kaasut muihinkin pintoihin, mutta erityisesti ne kaasut vaikuttavat tilassa työskenteleviin ihmisiin. Siinä kohtaa, kun tajusin, että missä mennään, sijoitettiin uunin päälle huuva. Systemejä nähdään hirveän monennäköisiä. Kaikki huuvat on teetettävä erikseen peltisevän liikkeessä. Tämän lisäksi huuvan täytyy kestää kuumuutta. Poistatin huuvan siinä vaiheessa kun uuniin sijoitettiin injektioimu. Sellainen on mahdollista tehdä jälkikäteen uuniin ja kustannukseltaan menee päittäin huuvaan verrattuna.

Huuva on hankalampi, koska se pitää ottaa rakenteissa huomioon: huuva varten tulee olla kiinteitä pisteitä, kuten esim. tukipalkki, josta huuva roikkuu huuvan raskaan rakenteen vuoksi. Lisäksi huuvaan pitää sijoittaa vastapainot, koska sitä ei muuten nosta kirveelläkään. Injektioimu-systeemi vie vähemmän tilaa: putken paksuus on noin 8-10 cm ja alkupätkän tulee olla kuumuutta kestävä, loppupää ei niinkään. Injektioimu tarvitsee kuitenkin koneellisen ilmastoinnin, joka vetää uunihöyryt pois päin, ulos pihalle.

Miten pajatilassa tulee ottaa ergonomia huomioon? Entä miten esimerkiksi vesipisteiden sijainti olisi hyvä miettiä?

Tasojen korkeudet tulee täysin omista mitoista. Keramiikkapajassa normaalit työtasot ovat korkeampia kuin esim. kotitalouden ruokapöytä. Korkeudet lähentelevät sitä, mitä esimerkiksi tämän päivät normaalit työtasot ovat. Niin kuin sanoin, tulee omista mitoista. Vesipisteiden sijainti on sivuseikka. Itselläni oli monta vuotta tilanne, ettei pajalani ollut juoksevaa vettä, vaan kannoin tarvittavat vedet aina paikan päälle ja saatoin jopa kerätä sadevedet talteen pajatyötä varten. Sekin toimii.

Miten viemäröintiasiat tulee ottaa huomioon?

Viemärissä on hyvä olla suodattava kerääjä, joka on sijoitettu lattiakaivon yhteyteen. Varsinkin kaupunkialueella säädäntö on tarkkaa, mitä viemäriin lasketaan. Meillä oli esimerkiksi käsityökaupamme Hitomin yläkerrassa käytössä ns. kolmiallasyhteinen, jossa viemärin kautta menee ylivuotona aina vain suurimpaan astiaan tavara ja suurimmasta sitten vasta menee viemäriin. Käytännössä kaikki liete jää ensimmäiseen/pienimpään altaaseen. Tämä on loistava ratkaisu. Ylensä tähän yrittetään myydä kallista ratkaisua, joka sijaitsee lattiassa,. Sen pystyy tekemään vain siinä vaiheessa, jos rakentaa kokonaan uudet tilat alusta loppuun saakka. Ei siitä tietenkään haittaa ole, jos tällaiseen ratkaisuun päätyy, vaikka tila ei aina olisikaan pajakäytössä.

Tämä on otettu jo siinä vaiheessa huomioon, kun rakennusta lähdet tiin rakentamaan, koska kyseessä on uudisrakennus, joka on tarkoitettu juuri siihen, mihin se on suunniteltu. Tämä on otettu huomioon tilojen minimointina. Koska jokainen ylimääräinen neliösenttimetri maksaa lisää, joten kaikki on mietitty yhden ihmisen tarpeita ajatellen mahdollisimman kompaktisti. Itselläni kävi hyvä tuuri, sillä isäni ymmärsi tarpeeni ja ymmärsi, mitä haluan. Tilat ovat muuttaneet parikin kertaa. Ihminen kaipaa muutosta ja haluan ainakin itse kokeilla, miten tila elää omien tarpeiden mukaan. Halusin nähdä, miten maisema muuttuu, jos muutakin tilajärjestystä toiseksi. Sitten yksi kaunis kerta ystäväni, kenellä on myöskin näkemystä miltä tilojen pitää näyttää. Näillä mentiin jälleen pari vuotta eteenpäin.

Viimeisin muutos tapahtui reilu vuosi sitten, jolloin toinen ystäväni tuli ja heitti jälleen tilat eri päin. Tilat vaihdettiin ja se vaikutti juuri siihen, kun äsken puhuin siitä, miltä ulkopuolinen maisema näyttää, niin se vaikutti juuri siihen. Esimerkiksi dreija oli aikaisemmin sijoitettu niin, että katsoessani ylös näin suoraan ulos eli dreija oli suoraan ikkunaan edessä. Nyt dreija on sijoitettu niin, että ikkuna on dreijan vieressä, jolloin maisema ei samalla tavalla häiritsekään työskentelyä, vaan voin halutessani katsoa ulos. Maisema ei tällöinen häiritse samalla tavalla, eikä minun ole pakko katsoa ulos. Nyt voin katsoa ulos halutessani. Tämä ei häiritse yhtä paljon.

Toinen oli valaessa (teen paljon valutöitä): Tämä sijaitsi pienessä takahuoneessa, joka oli käytännössä liian pieni valutöille. Kipsimuottien määrä oli valtava ja taso oli toimiva, mutta nyt se on parempi. Valaessa ei tarvitse niin tarkkaan keskittyä tekemiseen, kuin dreijaamisessa, joten oli helpompi sijoittaa tämä ikkunoiden luokse. Aikaisemmin valupisteiden kohdalla oli lasituspisteeni, joka vaatii täydellistä huomion keskittymistä siihen. Oli älytöntä, että paras maisemani oli sijoitettuna lasituspisteen kohdalle juurikin tämän takia. Tätä syystä lasituspiste siirrettiin takahuoneeseen, jossa voi kaikessa rauhassa keskittyä tähän.

Tilat toimivat kyllä alun alkenkin hyvin, mutta koska ihmisen on vaihtelun haluinen, niin sen on tilan on hyvä olla sellainen, ettei se pakota sinua mihinkään. Että tila on mahdollisimman minimalistinen, jota voit halutessasi muuttaa. Yksi asia olisi kuitenkin hyvä vielä toteuttaa: kolmas rakennusvaihe. Tästä mainitsinkin jo aikaisemmin, mutta koska uunista tulee polttokaasuja, mitkä eivät ole koskaan hyväksi ihmisille, tulisi ne tästä syystä sijoittaa pois työtilojen yhteydestä. Uunit pitäisi saada suljettuun tilaan, eristettävissä työtiloista.

Miten valaistus on mietitty pajatilassa?

Kaikkialla on hyvä yleisvalo. Jännä juttu on se, että käsitys valon tarpeesta muuttuu iän myötä. Pajassani on hyvät ikkunat. Yhtään epäsuoraa valoa ei löydy: suora valo jättää enemmän varjoa. Samalla valoteholla saat paremman valon suoralla valolla.

Mikä tekee sinulle tilasta luovan?

Oikeastaan se ei liity siihen tilaan, vaan siihen onko siellä muuta porukkaa. Olen itse rakentunut niin, että tarvitsen yksinäisyyttä, kun käyn läpi luovaa prosessia. Tila voi olla vaikka kuinka tyly teollisuushalli, maisemalla tai tavaroilla ei ole mitään merkitystä, koska kaiken sen pystyy sulkemaan pois mielestä. Maisemalla on sellainen merkitys, että se häiritsee liikaa. Joillakin on se tapa, että luovaa prosessia ei tehdä siinä dreijalla vaan paperilla, mutta itse en pirrrä, joten luova prosessi tapahtuu dreijalla. Ei tietenkään ole huono asia, jos ympärillä on kaunista. Tosin me kaikki koemme kauniin eri tavalla. Rakennettu ympäristö ei ole itselle se luovin, vaan luonto inspiroi minua. Ajattelutyö ei tarvitse tiettyä tilaa ympärilleen.

Onko hyvä, jos tavarat saisi piiloon tarvittaessa?

Se on aina hyvä, mutta itse olen henkilökohtaisesti rakentunut niin, että minulla ei koskaan ole varastotiloja riittävästi.

Mitkä tekijät muodostavat sinulle keramiikkapajan?

Keramiikkapajan tekevät sen, että siellä on pöytä, jota voi sotkea, lattia, jota voi sotkea, koska keramiikkatyö on sotkevaa työtä. Ja kuten aikaisemminkin sanoin, se on pölyä tuottavaa työtä. Tila pitää olla sellainen, että siellä ei ole mitään sellaista, joka kärsii märästä tai roiskeista tai pölystä. Keramiikkavertsausten määritykset ovat todella yksinkertaiset, ei siinä tarvitse olla välttämättä edes ikkunaa, jos ihan minimiin mennään. Pajanimi, Saviklaneetti, tulee siitä että minulla oli aie toteuttaa aikaisempaan asunomme(joka sijaitsi klaneettitiellä) autotalliin keramiikkapaja, mikä oli vain yhden auton talli. Tekijät, jotka muodostavat keramiikkapajan, ovat täysin kiinni siitä mitä itse haluat tehdä. Et välttämättä tarvitse edes omaa keramiikkauunia, koska sen voi tehdä toisaalla. Mietin itse tossa muutama päivä sitten, että mikä on työkalu, mitä kaikkein eniten käytän tekemisessä, on palettiveitsi. Toinen on ehdottomasti käsikäyttöinen kavaletti: teen mitä tahansa työtä (dreijaamista tai käsinrakennusta), niin aina tarvitsen kavalettia. Tällä hetkellä niitä on itselläni noin kuutisen kappaletta sijoitettuna eri huoneisiin.

Mikä on sinun työhistorasi lyhyesti?

Keramiikan parissa aloitin jo viisitoista kesäisenä Saksassa, josta olen perusoppini saanut. Saksassa opin mm. dreijaamaan. Olen opiskellut keramiikkaa Taideteollisessa korkeakoulussa keramiikkataiteen laitoksella ja valmistuin vuonna 1974. Tämän jälkeen lähdimme Jenkkeihin, jossa opiskelin vähän lisää ja sen jälkeen palasimme takaisin Suomeen, minkä jälkeen tein ihan jotain muuta työkseni. Kasvatettiin perhetä ja työskentelin miehen insinööritoimistossa. 1989 saakka. Siitä lähtien olen työskennellyt jälleen keramiikan parissa. Jenkkilästä sen verran, että siellä minulla oli yhetistyöryhtyksenä sellainen kuin Still water company,

mahduimme työskentelemään vallan mainiosti. Siellä oli vesipiste, kaksi perus aututallin ovea sekä sivussa käyntioi, josta kuljimme tilaan.

